Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера дена ◆ ЕРА, 10 АВГУСТ, 1972 ШО. ◆ № 96 (5665). Мах 2 кап.

КПСС ЦК

8 августа КПСС Центральни Комитете совещани хилар юртбахамна продукташ чуэцаран кийчъярна лелаш, лаьтташта мелиорации арахь необходимо тремьшешнность догIабалемаш балхам сиидара дешаш дуьцаш.

Совещане дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро членаша членашна кандидаташа, КПСС ЦК секретараша, СССР Министрий Совета Председателан заместителаша, СССР-ан РСФСР-ан министраша, КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советан коллегияш болхлоша, централъни газетий редакторша. Болгалдаь дешаш лаьцсттадеш доклад хьа къамела совещане къамела дар КПСС ЦК Генеральни секретара накъпьста Л. И. Брежнева.

Республика идеологически болхлой совещани

8 августе КПСС обкома политически дешера ШагIа хилар республика идеологически болхлой совещани.

«КПСС XXIV съезда решенеш — партийни организацией идеологически балха деиале программа» яха доклад бир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шолгIачу секретара нов. С. С. Апряткина.

Доклад ювцаш прениеех къамела дир: нн. П. И. Громова — КПСС Грозненски горкома секретара, Т. М. Ахматханавас — КПСС Грозненски райкома секретара, А. Н. Бубнова — КПСС Заводской райкома секретара, Б. Д. Абаева — КПСС Шалха райкома секретара, В. Х. Бадисенкова — Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене председатела И. Ф. Мутовина — «Грознефть» объединене начальника заместитела, В. А. Исаева — КПСС Гудермески горкома секретара, А.-Х. Х. Баралоева — КПСС МагIалбика горкома секретара, А. М. Косяна — Грозненски химкомбината парткома секретара, Л. Т. Мамадова — КПСС Ачхой-Мартана райкома секретара.

Цхьа шу совгIа ха Iара ма Грозненски опытно-экспериментальни заводе монтажница Дадоева Эна Алибовна къахьэгаш йола. Хlара сменагIа нормаш 120—125 процент кхочушьеш хьинарца къахьэг цо. Цхьаккха брак ийцалац цо кийчъеча продукцина юкъе. Ништа цо къахьэгар бахьана долаш балха шоллагIа разряд а лун, цунна сиЙлаЙ коммунистически къахьэгане ударника яха сийлахье цIе.

СУРТА ТIА: продукци кийчъеш ю а монтажница Э. Дадоева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХАННАХЬА АХА ЛАЬТТА

Геттара дIайха эттача денош синдаьд доккъара хьажкIойн хьакхара балхаш. Силоса лаьрхIа дIайийнарчу хIинта ялта лаьрхIа дIа а йийна гIиданех хьажкIаш латанза ярши лоацкача хана чуэцар — кортерча деккарех цаI да юртбоахама къахьегамхой.

7 августе еррига республике гIолла силоса хьажкIаш чуийца яха 27,4 эзар гектар да. Силоса дIайийнача хьажкIаех ахапеда совгIаярваш чуийца даьннад Наурски, Надтеречни районашцара боахамаш. Эзар совгIа гектара тIара силоса хьажкIаш чуийций Грозненски районе а.

Силоса лаьрхIа хьажкIаш синдагIа чуэцарая хIара гектара тIара чуэна мосiе доакъяр дукхагIа халийтарех маяогта дукхагIа гайла эца беза техникаш.

Кх бола-ялат чуийна а бешна гураьа юча культурашта кийчлаш ба хIана республика механизатораш. Республике гIолла гураьа юа культураш дIаера лаьтта 24 эзар гектар да. Из планагIа аха дезаш хиннач 14 процент я. Дика, вIаштIехьдархад лаьттанцара балхаш Ачхой-Мартана, Гудермеса, Сунженски, Шалха районашка. Цу районий боахамашка планагIа аха дезаш хиннача 20—24 процент лаьтта ьхад. Цунца цхьан во вIаштIехьдаьхад гураьа юча культурашта лаьтта ахара балхаш Грозненски, Надтеречни, Шелковской, Урус-Мартана районашка:

УХХ ШЕРА 7 АВГУСТЕ ЛАЬТ ТА АХАРАХ ТIОЛА СВОДКА

	Лаьтта ахара план	Ахар	План кхочушьяр процентаца
Ачхой-Мартана	7434	1484	20
Ведана	1343	—	—
Грозненски	37812	1800	5
Гудермеса	12355	3010	24
МагIалбика	13700	2400	18
Надтеречни	11099	1023	9
Наьсаре	11700	1650	14
Наурски	12251	2274	18
Ножай-Юрта	2090	—	—
Советски	860	—	—
Сунженски	26540	6136	23
Урус-Мартана	11210	1227	11
Шалха	12525	3020	24
Шелковской	5100	—	—
г. Грозный	829	—	—
Республике гIолла	166650	24035	14
1971 шера 9 августе хиннар	171019	22606	13
Колхозаш	61700	11777	19
Совхозий объединене	78698	9242	12
«Скотопром» совхозашка	9100	777	8
«Грозвино» объединене	8200	879	11
«Консервплодоовощ» объединене	6653	1130	17

Грозненски А. Шериппова цIерагIча мехкдаьтта чахкдоахача завода коллективо къаьстта дика къахьег ухх юбилейни шера. Мехкдаьтта продукци арахецара хIара бетта план тIехкхоачашьеш хьайоагIа из. Уж толамаш доахача хьинаре къа а хьегаш дезза дакъа лоац къонача технологаша, комсомольцаша, кагирхоша. Царех а комсомолка оператор Саликова Нина, газови компрессорне машинист Пономарчный Анатолий, кхыбараш. Массаза а технологически режим лайса а лелош шоай декхараш тIехкхоачадеш цар.

СУРТА ТIА: оператор Н. Саликова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дог гIоздоаха толамаш

Селхан, 9-ча августа, чIоагIа дог гIоздаьна бар Грозненски Старопромысловски районерча опытно-экспериментальни завода болхлой. СССР-а проистройматериалий министерства предприятешта юкъе ьрждача социалистически яхье кхоллагIа моттиг а а душ 1400 сом премии хьожаярах бокхха къаь хинна бар уж. ДикагIйоача цехий коллективашта, къаьст-къаьста болча болхлошта дIахьожайир из преми завода болхлой шинерча собрание. ДIахоадача хана кхы а дикагIа къо а хьегаш хьалхара моттиг яккха лаьрхIар цар.

ЛерхIна толамна кхоачашдергхилар хьакъехк завода коллективо доахача къахьегама толамаша. Товарни продукци арахецара бархI бетта план халла дукхха хьалха, 5-ча августа кхоачашьйай цо. ИйслагIча августага кхачалехьа планал совгIа завода болхлоша арахийцай 24 эзар сома мах да тайп-тайпара продукци, хIаьта яр бутт боалехьа хьехулача сентябрь бетта чотах цар арахецаргьи ухь а бIаь эзар совгIа сома мах продукци.

Уж толамаш доахачо завода цехашта юкъе ьрждача социалистически яхье хьалхара моттиг йиккхарах ИйслагIча августе заводо карара кара тела ЦIе Байрах саар Сапентьев Виктор Васильевич куртe латтача электромонтажни цеха коллективана. Цо бархI бетта кхоачашьый бархI бетта задани.

Н. БАСОВА,
Грозненски опытно-экспериментальни завода планови отдела начальник.

* * *

ДIабахача бархI бетта хьала толамаш кхы тIи а лаихдеш, къаьстта дика къахьег август бетта Грозненски химически комбината химикаша. Яр бутт болабелча дехь хIаьалехьа планагIа лаьрхIачух совгIа цар реализаци ьй 130 эзар совгIа сома махьерча изопропилбензола, полиэтилена, спирта, кхыболча химически продукцена.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъйннай цига Чингарнев Заинди Хусенович, Дронкин Владимир Михайлович корте латтача полиэтилена спирта арахецача цехий коллективаш. Товарни продукци арахецара август бетта план 108—109 процент кхоачашьеш хьайоагIа уж. Царел дукха тIехьа ца юсаш хьинаре къахьегаш я Олифер Виктор Михайлович корте латтача изопропилбензол оранечача цеха коллектив. Цо хIаиналехьа кхоачашьйай ухх бетта хьалхарча декада задани.

А. РОМАНОВА,
шта штате йоаза корр.

РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕН СОВХОЗАШКЕН ХЬАЖКIОИЙ СИЛОС ЙОЛЛИЛГА ВО ЛЕЛАШ ХИЛАРАХ

Дукхача районашка метаргдолаш веза лелаьу колхозашкен совхозашкен хьажкIойн силос йоллилга. Сов чIоагIа йIоахал оттар бахьан долаш дукхача кхашкара хьажкIаш хенал хьалха йокъалуш латт, дентара дя массаза доал ожалу мошача хьажкIойн хьушкам.

ХьажкIойн мошал хьаьстта дукха йойтай МагIалбика, Гудермеса, Шалха, Сунжа, Наьсарен районий боахамашка. Цхьабехьда, цу районий колхозийн совхозийн кулгалхошен специалисташ тIаьста чоалхане хьад теркалаьвалц, силос йоллара хьажкIаш чуйцара балхаш меца лелаьу, хIаьта цу гIулакхана ярааш тIатосс доаздан мошача доакъарца Iэлашдара. МагIалбика района боахамашка 31 июле кхачалца 61,3 эзар тоннах лаьттах елар 1,5 эзар тонн, Гудермеса — 11 эзар тоннах — 4 эзар тонн, Шалха — 30,7 эзар тоннах — 2,5 эзар тонн, Сунжа — 141 эзар тоннах — 17 эзар тонн, Наьсарен района боахамашка 59,4 эзар тоннах — 2,1 эзар тонн агара яц.

Цу районий боахамех сов дукха гайна доладеннад силос дьамигIаш лаьцха, силос кийчъелга кIонз а кегадеина лелаьу цар. Силос хьокхача комбайно болх хIалиги бу. Во вIаштIехьбьиккхаб силос хьокхача яхийтача промышленни гIишлошъечен организацей транспорто болх.

Шалха районе транспорт ца тоьар бахьан долаш сов дукха сапаш бу болх комбайнаша, хIаьта в болх во бу ковкьостале яхийтача транспортои района совхозий доалахьарча транспортои.

Юрта боахама [illegible] (нов. Полушкина), совхозий производствени объединене (нов. Заеггаева), Грозвино объединене (нов. Хаматханова), «Консервплодоовощ» объединене (нов. Горошкоя), «Скотопром» тресто (нов. Тонгиева) хоадамболхаш доле гIулакхаш чаккдахац силос йоллара темпаш сахъара, доакъараш кийчдедга вIаштIехьдаккхара доакъара дониахий кхоачамбоакараш магийт, силоса лаьрхIа моша доакъараш доадайтараш бехктокхама оваи.

Хьувкъам чуэца хьожаьх транспорт ший хамнахьа дIаяхийтаи промышленни транспортни организацей пхьаболча кулгалхошна, хIаьта из а маттаIатаь хьувкъам чуэцара балний темпашта.

«Севкавгазстрой» объединене Грозненски группа кулгалхо (нов. Нужный) КПСС обкома бюроси республиказ Министрий Советон 1972 шера 30 мае баьча соцамга хьежжа хьувкъам чуэцача 50 автомашина яхийта езаш вар, хIаьта хьувкъам чуэцаца бокъонца дакъа лоацараш 20—25 автомобиль мара яц. Цу боахама яхийтача машинаша болх во бу, шоферашта юкъера дисциплина доцхa я, балха нормаш дIадахка а кхоачашьяц цар.

Хьувкъам чуэца ца йолийташ дукха машинаш сецаю Грозненски горисполкомо (нов. Шамардина), «Грознефть» объединене (нов. Назаров), Аргунски гIишлой индустре комбината (нов. Степанов), хьун боахама управлене (нов. Матвеева), «Чечингсельстрой» треста коьртерча инженера нов. Сетиадживева хIанзалца цхьанкха машина яхийтаяц хьувкъам чуэцача.

КПСС МагIалбикен Гудермесен горкомий секретарий нн. Саньков Чайнинел, горисполкомий председателий нн. Ахильгова Исламовски, КПСС Шалха райкома секретара нов. Осмаева а райисполкома председателан заместитела нов. Мамакаевай а, КПСС Сунженски райкома секретара нов. Аристовен райисполкома председатела нов. Котляева, КПСС Наьсарен райкома секретара нов. Гостимирова а райисполкома председатела нов. Пакова а теркам тIаберзабаьб доакъарийна силос йоллилга во лелаш хилара, силоса лаьрхIа моша хьажкIаш дукха йоваш хилара. Царгара хьадийхад оттийна планаш темпашца кхоачаш а ергIолаш доакъарийна силос йоллара темпаш сахъерга. Силоса лаьрхIа моша хьажкIаш йоваьйта боле вех бехктокхамо оввага.

Совхозий директораш, колхозий председателаш, юкъхьацара партоорганизацеш, КПСС горкомаш райкомаш, горрайисполкомаш декхарийла я хьажкIаш хьокхаш силос йоллаш бIарчача дийнахь балхаш доле Iалашде. Хьувкъам чуэцача отрядаш цхьана болх белгеш хIара машенах балха оваерле лаьха йоллаш лайда эцалгеш вIаштIехьдаккха. Колхозийн совхозийн еррига автомобилни тракторни транспорт доакъараш кийчдача яхийта.

Промышленни транспортни предприятей, гIишлошъечей организацей, город Грозне горисполкома кулгалхошкара хьадийхад хьувкъам чуэца автомобилаш яхийтара сина задание кхы боьхьаш ца а лехам кхоачаегьелга. Автомобилен отрядашта предприятеш организацеш бешетошкаме кулгалдой колхозашкен совхозашкен бохийтанга а хьувкъам чуэцара балхаш деш йолча автотранспорто балха оваерле лелаш йоллаш болх белга Iалашде а.

Управлене аппаратий специалистий болхлойн колхозашкен совхозашкен бохийтадба, доакъаре силос йоллара темпаш сахъелга Iалашдоала юрта боахама министра нов. Полушкина, совхозий производствени объединене начальника нов. Заегаева, «Грозвино» объединене начальника нов. Хаматханова, «Консервплодоовощ» объединене начальника нов. Горошкое, «Скотопром» треста начальника нов. Тонгиева.

«СевКавгазстрой» объединене группа кулгалдочоа нов. Нужкина «Чечингсельстрой» треста коьртерча инженера нов. Сетиадживева, Грозненски горисполкома председатела нов. Шамардина, хьун боахама управлене начальника нов. Матвеева, Аргунски гIишлой индустре комбината директора нов. Степанова вIахайтад дисциплине йоаций уж хилар, царгара хьадийхад автомобилаш хьувкъам чуэцача яхийтара сина задание кхы бахьаш ца а лехам кхоачаегьелга.

Республикански оперативни группа (нн. Слесарева, Авансова) Iалашдаьза дергаш хьувкъам чуэцача ковкъостала яхийтача автотранспорто а хIаьта хьатта колхозий совхозий автомобилни тракторни парко а беча балха чIоагIа тIахьожам доаттайнга. Дешар жоп деза десза хьувкъам чуэцача хьожаьх транспорт еррига а хIа ца йоаийтачех цунах доал доаташ кийча зачен кулгалхошкара.

КХОАЧАМ ХИЛЛАЛ ДОАКЪАР IАЛАШДЕРГДА

СССР хьалха Нохч-ГIалгIай АССР хьехайкама 50 шу дузача шейна ма йоагIIера декъахара снийна доаьхий декхараш тIайеца къахьегама вахта дIахоаш я «Гудермесский» совхоза коллектив. Ше тIайеца социалистически декхараш дикагIа кхоачашдера тха районе «Дружба» совхоза коллективаца яхье хьакай во.

Юртбоахама продукташ яхерен уж нечахьалхенга йохкерен дIадахача ах шера план толамца кхоачашьйай совхоз. БIарча совхоз хьайхача ухх шера дIабалаь бетта план 11080 центнер йолаш 11468 центнер шура ялийай. Цох нечахьалхенга елхай 10080 центнер. Ништа доагIача дукхагIа дехкад дулх а: планови заданех 2780 центнер мара ца езача елхар 2893 центнер я.

Хьайбаштен коа тIерча оалазараштех дулх тIаккхетийтара план 111,7 процент кхоачашьйай совхозо.

Еррига а 3 шурий-товарни ферма я совхозе. Балха тIа дикагIа толамаш дахара шоайла хьовсеннай цу фермай коллективаш. Цу къовсаме хьалдалатт цхьоалагIча отделене № 1 йолча шурий-товарни ферма коллектив (управляюща С. Хамидов, МТФ-1 бригадир В. Васильев). Еррига шура яккхара план 119,5 процент кхоачашьйай ферма доаркина. ШоллагIа моттиг лаьцай цу отделене шоллагIча МТФ коллективо (бригадир А. Ватаев).

Ништа дакха толамаш даха карагIдалар хьеннеха а къайле йолаш дац. Хьинар, низ ца кхобаш хьайгача къахь хьахиннар да уж. Цох доаьхай дешбе хьайбаш леладераш шоаш а. Хьайбаш леладерашa шоашта юкъе а хьалсарагIа доархIаш я доарккаш А. Джасумова, А. Дронкак, У. Тазабаева, Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаю С. Галаева, вай мехка этгара донихагIдола совгIат — Ленина орден ехаа А. Бойко, Е. Шевырева, А. Сыромятко, бежа Iуй Х. Сунгуров, Т. Танбов, кхыбараш.

Хьайбай боахам дIахо метIабоалабарах шер продукци кхеамъяккхараи бокхха доартIам болаш да доакъара база чIоагIъяр. Из гIулакх тешшаме леладара теркам тIебохийт совхоза кулгалхоша, специалисташа, партийни профсоюзни организацеша.

Соахка хьайбаш хала Iентара даьхалга дидденнадац тхо. Шудухье хаинахьа кхоачам хиллал тайп-тайпара доакъар Iалашдара оаргагIбьинаб совхозе. Масала, доакъар Iалашдеча бригадаша мошача доакъара 5 эзар тонн силос лаьттагIа елий. Планови заданех 160 тонн мара ца езача 1060 тонн сенеж кийчъьй.

Юкъарча хьайбашта доакъар Iалашдеча къаьстта дика [illegible] барца белгалбьинаб механизатораш Астемиров Халат, Сайдалиев Хьумеди, кхыбараш. Шоай дийнахьара нормаш 130 процент кхоачашъо цар. Ништа, силос кIоага чу йоллеча шоаш кхобац боахлеша Шамильханов Сайтемен, Барахива Хьямзатен. Дукха да царна карагIдийна дика гIулакхаш.

Гураьа дIадийца ца бола ялат чуийна даьннача кхашка [illegible] барт болаш кхэ бола тракторни арахьар механизаторашa. ЯлхлагIа август тIакхоачаш 840 гектар лаьтта ахье даьннадар. Оахам деча хьинаре болх бу механизатораша Эсакаев Ахьмада, Рябченко Степанна, Мукуруев ЯрагIе, Дийнахьара нормаш 150—160 процент кхоачашъо парех хIарама.

ИйслагIча пятилетка шоллагIча шера хьалхарча ах шера бахча белха этагех хьалхара моттиг КПСС Гудермеса горкомен горисполкомен карара-кара тела ЦIе Байракха хьоманьй «Гудермесский» совхоза. ЦIейна кийчо еза ухх еача хена болхда толам баьккхаб совхоза къахьегамхоша. Уж производствени техникан лакхийе мара лоз ца йоаийташ во шу чаккхенга дерхI совхозо къахьегамхоша.

И. МОВЛАЕВ,
Гудермеса района «Гудермесский» совхоза парткома секретара.

ХIАНЗЕ А ЙОАКХО Ю

Гураьа дIадийна ха боле ялатеш хаинахьах ца дойтаппи чуэцар сенна доархIина гIулакх да юкъарча хьайбашта доакъар Iалашдар.

Тахан де ена ю кхоана дерга кхаш тIехьа ца тетташ тIагIертта доакъар Iалашдеш ба Урус-Мартана района «Гехински» совхозе. Бицбалазва ба совхоза кулгалхой, специалисташ, хьайбаш леладераш соахка шоаш юкъара хьайбаш ништа хала Iаьгара даьхар. Цудухьа хIанзе а тохабеннаб цига тешаме доакъара база чIоагIъяра. ТIаккха моллагIа Iалама хала ха ярк доакъар кхоача е дена доадаргIа дIадилла хIана доеташ биса хала къуаза безаргбам хьайбаш леладерий.

800 гектара тIара дика хьйкъа хьажкIаш силос хьокхаш я. Чах комбайно бу из болх. Комбайнашта эьда моша доакъар силоса кIоагашка дIаккхьь 30 автомашино.

ПланагIа 10 эзар тонн силос кийчъе езаш ба доакъар Iалашдераш. Хьаьта 9 август тIаккхочаш цар кIоага чу еллар кхе эзар тонн.

— Силос кийчъяра план тIехкхоачашъергъа оаха, — йоах совхоза директора Магомаев Дудара Юсапа. Цун дешаш баькъду ухх масалаш. ПланагIа хIара гектара тIара 150 центнер моша доакъар чуда дезача чудаьх 160 центнер. ТIаккха 800 гектара тIара 11—12 эзар тонн чуэза тарлу. Цох а хоа совхозе хьажкIаш во ца хьийкъалга.

Жом, кхьйола концентраташ теха хьаьхача цхьа моргIаш юхе ца дуташ аьт доаддаа ча. Юкъ-юкъе дехха деза ца доаканна. Ништача хьалашка башха-лира де из. Из, дика кхета а дош гIожача доакъара лаьрхIа 1 эзар тонн ча аргIаш а даь дIаоттадаьд совхозе. ПланагIа кхазз Iалатдела деза дар из. Цух совгIа Iай хьайбашта кIалхьерца 500 тонн ча дIаоттадаьд. Нов. Магомаева накхара, хьайбашта кIалхьерцаш кэзал ча доаде кхом ба. Цудухьа хьайбаш чулоахкаду моттигаш каст-кастагIа цIен а еш екъа хулайтаргда. ТIаккха ца кIоага гIа кIалхьерца дезерга. Цо доакъара цхьа-кхы бIаь тонн ча хIодайтаргда.

Ала деза, йол Iалашъяра гIулакхаш дика лелаш совхозе. ПланагIа лаьрхIа хиина йол Iалаш ца яр кхерам боаш да гIулакх.

Доакъара хьажкIаш хьокхача гIалнакхо ха ца къовсаш хьинаре болх бу механизаторашa — комбайнераша Гайсултанов Махьмада, Хасуев Йоакъапа. 160 процент кхоачашъю кхьех хIарана норма.

Комбайнаша хьекха моша доакъар силос кIоага чу йоллача моттиге дIаккхьаш болча шоферашта юкъе дика гIулакхаш карагIдувларца белгалбьинаб Яхьяев Ахьмад, Тасуев Хизар, кхыбараш. Силоса кIоагаш пхи километр гаьна да хьажкIай кхаита. Хlаьта дийнахьа 20 рейс ю ца, Яхьяева, Тасуева, кхычар. Юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа 600—700 тонн моша доакъар кхашкара силос кIоагашта хьатIалахь водийта.

Б. ХАМИДОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХІАРАНЕ ДИСЦИПЛИНЕИ БЕХКТОКХАМИ ЧІОАГІ А БЕШ

Партийни документаш хуацарах дала доши, парти дІахо чІоагІъяра, коммунистий хьнари дисциплинан лйдаре декхарашта тІеерзахь лоардІаме организационно - политически мероприяти хиларах тарра, Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза коммунистий партийни собрание дийцар. Из дош дийцачул тІехьатІа, партийни документаш хуцарна бувлабенна бола партийни документаш хувпаона бувзабенна бола партийни комитета болх бозорамагІа лелабарз біарччача 1972 шера чакхйоккхаргйолча мероприятей плаи оттайир.

Партийни собранеш кийчъяран чакхъяхарли къастта уйла тІакхийтанза кргйоацаш а тІаийю решенеш мишта кхочашдю цІенхаштта хьежа дезаш а лоархІ партийни комитето эгара хьалха.

Цу дакъе тхоашка цхьадола толамаш доахаденнад дьика хет тхона: собранеш хулча хана хьатуллу коммунисташ 93—95 процентага кхоачаш хул. Пренешки къамаьлаш дераш мишача бовраме хилийта торо я тха. ХІана дьача къамаьлаш ле лоараш дукхагІа хиниб. Собране хьнкар айде, дакъе лоацараш дукхагІа хилийта, цунцаоа безам совбеккха тха вІаштІехьдоал партийни решени нийса йрахи на кхоачашъе харахи.

Масала, 1970 шера лозуиг арадаьккхар оаха: «9-гІа пятилетка —4 шера». Боахама балха кьча анализо хьаьвокх, ва лозунг кхоачашъяра эгара хелагІа йола моттиг дулх дакккари паччахьалкхенга доахари хилар, «1972 — 1975 шерашка дулх даккхара резервашъ яха дош партийни собране дувца оттаде дезаш лаьрхІар оаха. Корга бола къамаьл хилар, нийса решени тІаийцар.

Партийни собране яьча решенех даьнна берхат холу тхона хІана балха тІа. Дика кийчо яь чакхдаьккхар жа дахнилга, хІара 100 жийна лоархІам 126,2 е соахкарчул 6,2 процент дукхагІа хьакилар Іоахари. АлсамагІа да денаен бийсаннен тІаеттаду дулх, хІаьта С. Аксаров С. Исраилови санна баоша леладеча хьайбашта денкен бийсаннен тІаеттаду дулх 1080—1100 граммага дІахдоч. Къе лоораш хІана теттара кІезигденнад.

Партийни собранешнен парткома заседанешнен ладувгІ оаха коммунистама эча отчеташа. Массадола хІама чулоацаш оттаду оаха отчеташ дола доп, масса оагІорахьера къоастаду из.

Цехоаш структурагІа дола дар керда, къоне гІулакх да. ХІаьта моллагІча кердача гІулакхи шерри инкъ бала а йиш я, хьаштдале дохадаь дІадаккха а йиш я. Оаха ладайгІад нехий начальникаша эча отчеташка. Тхо нийсача ваьшьа тІа дьнна хилар хьадьоа цифраша, фактанна, наха беча кхетама балхо. ХІаране къахьегами быти ва партийни усовео на яххара йай хьамар сецна хІама да коммунисташ отчеташ телар. Оаха ладайгІар коммунистий В. М. Фединой, К. П. Погорелова, А. Ф. Колесника, кхычар отчеташка.

Укх тІехьарча хана дикка къоавьда яьнай тха партийни организаци. Из ІІаьха, хала, цхьабакъда, чІоагІа безаме процесс яр. Школа йистеяьккхача шоай колхозе балха дувла ьенна оаха бах тІаххьехам хьалльццар тха школашхарча дешархоша. Колхоза стипендиаташ хилао царех цхьабараш. Колхозе юдабеъккар. ХІана болх беш а дІахо ВУЗ-ашка дешаш а ба. КПСС членалла дІачуэцилга дехаш заявленеш лийр, рекомендацеш дийхар.

Ераш ба уж: № 1 йолча комсаш леласта бригада бригадир В. В. Сеогутина — КПСС член, Орджоникидзевскя юртбоахама института студентка, А. С. Кайнара — агроном - семеновод, КПСС член, цу института заочница, А. Н. Стороженко — мастерске заведующи, КПСС член, ВУЗ-е деша ваха кийчлуш ва, Л. Е. Пототия — агроном комсаш лелаер, КПСС член, Орджоникидзевски юртбоахама института заочница.

Дика масалаш дукха а да. Дукххачар, комсомольски Іаьдалагіа нускалаш кхийлад, колхозкой мугІарашка дІаотта къона тІехье йолалургья царех. Дукхача кагирхоша КПСС членалла дІаэцар дехаш заявленеш дІъяьй. Оаха из дош партийни хьасане къоастаду, хІаранена къастъкъаьста. Мероприятешка оаха оттаду хІара коммунистаца къаьст - къаьста беседа елга. Учетни карточкага хьож, тайпан ціи, ший ціи, даь ціи нийса йий хьож, кхийола пункташ нийсъю. Уйла дукхагІа тІайохийт оаха партийни бехк бъ болча коммунисташта. Хоаш да, коммунистагера дьнна гІалат лийча а дийне, партийни наькъагІа цунна бехк бар кхетам балара йокхдиз болаш хилар. Иштта боккхача лоархІаме да цу гІулакха партийни бехк тІера дІабаккхар а. Цудухьа коммунисташа укх шера шоай собойнешка партийни бехк тІера дІабаьккхаб коммунисташта К. П. Погорелована, Н. Ф. Носовна, Д. В. Скрынниковна.

ХІара коммунист партийни поручени йолаш ва тха. Партийни поручени тІайппалелс новкъостаца беседа ю оаха, из фу дулургдолаш ва хьож, цун тобонаш йовз, цул тІехьагІа партийни собрание е парткомо чІогІаью оаха из поручени. Партийни поручени дика кхочашъю - пропагандиста ий А. Ж. Деревенко, А. Шепелякова, В. И. Третьяка, юккъьанцарча партийни организаций секретарашл Н. И. Ерошкинаси А. Ф. Колесникea, комсомола комитета секретара А. Н. Стороженкос.

Парткомо юккъьанцарча партийни организацешни дикн хьеж партийни поручени мишта кхочашъю. ХІаьта тІахьожам чІогІагІа ме хул, дика гІулакхаш дукхагІа хул.

Парткоми юккъьанцарча партийни организацешни дики хьеж партийни поручени мишта кхочашъю. ХІаьта тІахьожам чІогІагІа ме хул, дика гІулакхаш дукхагІа хул.

Коммунисте дагайохийта оза цунна еина партийни поручени а мо из кхоачаш мишта ю я. Къастъаста уж дагайохийташ моттигаш ю оаха хІана, партийни документаш хуацара кийчо еча хана.

Дика уйла а я, вІаштІехьаьккхача партийни комсомольски дешара сето новкъостал ду коммунистий идейно - теоретически кхетам лакдбара, дешар кхоллъерча практически гІулакхашца дувза, Іиоашта еннача партийни поручененен тІайца социалистически декхараш кхоачашдарах хьалхара дар бехктокхам лакхбе.

9 пятилетка шоллагІча шера хьалхарча ах шера дика кхоачашдаьд, оаха паччахьалкхенга дулх, шура, тха доакара тІайна хрина социалистически декхараш.

Шера тІайца социалистически декхараш деррига хьокхамашта хапал хьалха кхоачашдарах рапорт дала ьнна декхар оттадаьд партийни организаци. Из хургаа СССР хьаьнк Нохч-ГІалгІайчен автономи ах біаь шу дизара юбилейна оаха ду соагІат.

Районе эгара хьалха ка бола ялаташ чуийца даьннад тхо, планагІа хІара гектара тІера 21 центнер хьикха лаьрхІача метте яьттув боацаш долча укх шера 21,1 центнер яьккхай. Комбайнерашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай царте воалача Федин Виктор Максимовича. 18 дийнахь ио хьакха Іодиллар 340 гектара тІера ка бола ялт, хьал а нйшад, хьаккхие а сардаш чуийцал 305 гектара тІера ялат. Иштта деррига ио 1515 тоин ялат хьадаьд.

Болх дика баьб Дегилов Александрей Кайнара Владимирех комсомольски экипажо. Ахчан премеш яларда белгалбаьхаьйкъона комбайнераш Баширхаиов Іумари Ибрагимов Ишхаби.

К. ЮШКОВ,
«Коминтерн» колхоза партиома секретарь.

ГОЙТАРА АГИТАЦЕ ТІЕХХЬАРА ТУР

«КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергьа» яхаш корта а болаш гойтара агитацега хьажар - конкурс чакхъяккхара хьакъехьа КПСС Нохч - ГІалгІай обкомеи Октябрьски райкомен бюроша даьча сецаминка хьежжа района предприятешкен организацешкен шоай ханнахьа віашагІъеккай партийни организацей кулгалца цу балхага хьожаийода хьажара комиссеш.

Хьажар - конкурс чакхйоаккхача хана съезда документашта шерра пропаганда яра, мехка халкъа бозхам дегІабоалабара ихе шера илан толаме кхоачашъе, СССР хьаьни Нохч - ГІалгІайчен автономен 50 шу дизара сийна тІайца социалистически декхараш кхоачашде къахьегамхой сарцагІбахара беча балха тІа царте районни комитетон юккъьанцарча партийни организацешен дика уйла а еш лайда яц гойтара агитаце ерритача формаш.

Хьажара конкурса юкъе дагъе лоацачъ района предприятейн организацейн коллективаша хьйда мероприятеш кийчъьяй гойтара агитаця кердаккхара, шеръяра, тоаяра. ДукхагІча даькъо шна болашагІа, хьалхашка латта декхар кхоачашдара тІаерзаш, оперативнагІа, хьаьдагІа, чулоацам болашагІа, хозагІа хиннай из. Цунца цхьана дика уйла еш дІанийсъяь а я. Хьалхашка латта декхар кхоачашдара тІаерзаь лайда яц укхаза гойтара агитаце тайп-тайпарча формех — лозунгех, плакатех, транспарантех, фотогазетех, ньоккамий досках.

Организаторски массово - политически болх тоабаро, гойтара агитаци чІоагІъяро новкъостал даьд хьинаре къахьега коллективаш сарцагІьнхара.

Района къахьегамхоша хапал хьалха кхоачашъьяй нйсдагІча пятилетка хьалхарча шера плаи, планал совгІа реализаци яьй 1 миллиони 125 эзари совгІча сома маьха йолча промышленни продукцена.

«КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергъя» яхаш корта а болаш 1971 шера 15 июлера 15 ноябре кхаччалца районни партийни организацо чакхъяьккхача гойтара агитаце хьажара - конкурса хьалхарча тура итогегІа промышленни предприятешта юкъе хьалдарех, шоллагІех, кхоалагІех моттигаш хьожадьй Грозненски локомотивни депо (начальник нов. Костенко, парткома секретарь Шепелев), вагонни депо (парткома секретарь нов. Мельников), «Октябрьнефть» НГДУ (начальник нов. Дмитриев, парткома секретарь нов. Бловикова) коллективашта.

Іилма - техникен проектни институташта юкъе хьалхара моттигаш хьожаьй «НИПИ нефтехимавтомат» яхача института (директор Опрышко, секретарь Василевская), «СевкавТИЗИС» яхача института (директор нов. Петреченко, парткома секретарь нов. Багдасарьян) коллективашта. Района заводашта юкъе электромеханически завода (директор нов. Иносаридзе, секретарь нов. Лебедев); СПКБ опытни завода «Нефтегазпромавтоматика», (директор нов. Михошин, секретарь Силокин).

Гойтара агитаце хьажара - конкурса шоллагІа этап 1971 шера 15 ноябрера деиз 1972 шера 15 мае кхаччалца хилар.

Цу туре дика толамаш даьхар Грозненски вагонни депо, СПКБ «Нефтегазпромавтоматика» яхача опытни завода, «Октябрьнефть» НГДУ, «Грознефтегаз» НГУ технологически цеха коллективаша.

Гойтара агитаце яьча хьажара - конкурса шоллагІча тура итогашка хьежжа партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, предприятейн учреждешейн кулгалхой теркам тІаберзабир гойтара агитаце формаш дІахо яргалъха тоаяра.

Райкома бюрое юккъьанцара парторганизацешна предприятей кулгалхойн декхарийла баьб укх шера 15 маера деиз 15 октябре кхаччалца хургйолча гойтара агитаце хьажара - конкурса кхоалагІча, тІеххьарча, этапе кийчо еча хана карарча пятилетка шоллагІча шера плаи а СССР хьаьни Нохч - ГІалгІайчен автономен 50 шу дизара сийна коллективаша тІайца социалистически декхараш а кхоачашдара лелаш гойтара агитацеца шерагІен къаьргІен бувца. Моттигашка новкъостал дара кастъаста предприятешка тхарга царте райкомен районни хьажара комиссеи членаш.

Л. ЕВЛОЕВА,
КПСС Октябрьски райкома пропагандие агитацеи отдела инструктор.

Бюро дийцар

Укх денощка КПСС Гудермеса горкома бюро хилар.

«Къахьегамен тІемен традице идеяшца шоай предприятешкарча кагирхошта кхетам бахаьрах» докладаш йир Гудермеса гІишлой - монтажни управлене парторганизаце секретара нов. Гушаковен, «Гудермесский» совхоза парторганизаце секретара нов. Мовлаевн.

А. ЗАХАРОВ,
горкома парткомиссин председатель.

КОМИ АССР. ГІишлоихой цІей тІакхоачаш кхоотхъе итт даьал «паанагІа доацаш» кердача цІеношна бахб хейшар гориоцки Воркуте. Из да цІенош деча комбината коллектива, ша декхар тІайна ма хилара, ах шера планал совгІа эзи отаж йола цІа дьаьдаь а даьккха дІадалар. Совнарчул ялайтта эзар квадратни метр хула цІенош дукхагІа хьалдергда Воркутерча гІишлоихоша пятилетка шоллагІча шера.

Воркутерча цІенош деча комбината коллективо 173 йоаккхийча панелий дукха этажаш йола цІеиош — шахтерски города кхъ чубахи цІеной фоига кхоалагІа дакъа — хьаладьа. ХІанз Гаьнарча Къилбаседа хьалаш теркал а деш, оттаьча проектех яхьа ийси этаж йола дукха а цІенош хьалде кийчлую я предприятя. Цу цІеноашкара квартераш дика чІоагІаь теплоизоляци, баргашн доьъаду шкафаш йолаш хургья.

СУРТА ТІА: Воркута гІала, Ленина улица.

С. ГУБСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

УКРАИНСКИ ССР Черкасски область. Путивльски районерча Бежинцки силавоториа силавучавига къахьегамхоша ер [illegible] йоаллача дере 24 эзар кубометр хьу дІаккхийтад 20 тІа гІолаш.

Яр цу чакхдаьккхача промышленни юртбоахашни объекташ хьаьвера лаьрхІа Белой Черкови яхача а цунах хьадетталуча а хешка гІолла дІакхоачаргья 100 кубометр хьу.

СУРТА ТІА: Белой Черкови дукха ха тІа гІолла дІайоахийта [illegible].

И. СВЕРИДАН сурт.
ТАСС фотохроника.

«ІАЬРЖА ДОШУВ» СОВДАККХАРА

СССР-ен Нохч-ГІалгІай автономах ах біаь шу дузача юбилейна сийленца накъаккара цІаккха ца хиннача тайпара хьнар айдеина къахьегаш я «Сунжанефть» НГДУ ерригача участкий коллективаш. Цудухьа тха управлене коллективо толамца кхоачашъяьй мехкдаьтта даккхара ворхІ бетта плаи. ЗаданегІа лаьрхІачул совгІа дакккхад 7 эзар гаргга тонн «Іаьржа дошув». Продукцена реализаци яра ворхІ бетта плаи а тІеххоачашъяьй цар.

Юбилейни цІейшта сийленца накъаккара шерра социалистически яхь йоаржаьй управлене коллективаша. нйслагІча пятилетка шоллагІча шера массаза социалистически яхье хьалха латт мехкдаьтта доахарий коллектив. ЦхьоалагІча районни инженерно-технологически служба задапел совгІа даьккхар 6 эзар совгІа тонн мехкдьатта. Варттайнех хьинар кхо ца деши къахьег цо, бурулехка йисте а хьккха цхьаккха керда скважина еннаяц царга, цудухьа скважинай къаьнача фондах бизза лайда яц РИТС-а болхлоша. Цига хьнаре къахьегарна белгалбьына ба операторащ М. Е. Могильний, А. М. Махнычев, Т. А. Ваделов, кхыбараш.

Иштта дика къахьег укх шера П. В. Еремеев вирте латтача шоллагІча РИТС-а мехкдаьттадоша а. Мехкдаьтта даккхара ворхІ бетта плаи 100,8 процент кхоачашъяьй цар. Массаза а «Іаьржа дошув» даккхара режим нийса а лелаш цига операторашта Г. И. Подберезне, И. В. Бондарева, Г. И. Бычкова. Цар бехкагІа цхьа хьовзам хинабац укх шера балха тІа.

Доккхийн бехктокхамеи декхараш хьалхашка латт скважинашта капитальни ремонт еча вахй болхлоашта. Скважинашта «дарбадераш уж дийнъераш» уж ба. ВорхІ бетта цар, ремонт е езаш хиниараш 18 скважина йолча, цар ремонт йир 19 скважинана. Скважинашта капитальни ремонт еча бригадашта юкъе дикагІа лоархІаш я В. П. Вилков вирте латта бригада а бурувдеттараш И. П. Карагоев, П. А. Музычкин, бурувдеттарий гІончаш П. А. Донцов, А. В. Литвинов, кхыбараш а.

Мехкдаьттахой бовзийна бола гІаравен лоархІаш ба мехкдаьтта [illegible] а деш дІаухийтара мера болхой. Цар бола дІабахарга хьажйка жаро управлене коллективо кхоачашъе йиш яц продукцена реализаци яра плаи. Из дика кхета а деш цхьа бутт дІабахийтабец цар паччахьалкхен плаи тІеххоачаш ца еш. ХІаьта мехка коллективо кийчдеча мехкдаьтта дикагІа а массаза лакха хул.

Сийдола кхоачамбоацараш а кийслу тха балха тІа. Скважинашкара, трапни установкашкара мехкдаьтта дІаухийтача хана дукха кьоажмаш хулаш моттигаш нийслу. Цхьабакъда, шоай производствах чІоагІа дог лазаш болча мехкдаьттахоша сиха дІадоах уж. Масала, Заманкул-Карабулак яхача магистральни нефтепровода №№ 4, 5 йолча дрипашка гІоала газ чакхъювлаш хилар гучадьлар. Из кхоачамбоацар сиха дІадаьккхара сарцагІбьлар № 2 йолча РИТС-а мехкдаьтта доаха операторши И. А. Горковенко, Г. И. Бычков, И. В. Бондарев, Г. И. Подберезный, газосварщик В. И. Храмов. Царех хІаравар цхьа минут а балха ха эзьа йоара кхераш хьннаре къахьегаш цар. Лоацнача хана дІадаьхар уж сецена кхоачамбоацараш. Из балхан долаш тха управлене кулгалхоша материальни поощрене фондера цІерах хІараниен ахчан премеш елар.

ХІана Іана кийчо еш да тхо. Балача мехкдаьттахой цІеношка дукхагІа йІовхал елара котельне керда кхо яь оттабе лаьрхІад. Іана дерггІа кийчо яра де деза балхаш лоархІамеи бехктокхамеи да. Из болх дика чакхбаккхара ймен хьожавертва яха хаттар эттар хьалхашка. Производственни объекташ Іана кийчъяра вех оаалата ма хайнге цига вера хьалха управлене гІишлой-монтажни участке начальни яхча хІанз пенсионер вола У. М. Васнев. Массехк специалист шийх хьа а теха котельни йьи оттайара болх дІаболабо цо. Ши бутт баланзза чакхбаьккхар цар из болх. Яра Іа шоаш дІайхе доакхаргйоларех дог тийша ба мехкдаьттахой.

Дукха мехкдаьттахой - пенсионераш ба тха районни инженерно-технологически службашка хьийара къахьегаш, из я тха дошо фонд. Болх баьл тхона новкъостал даьи ца Іен, хьода балха баьхача чаха цар Іемаю мехкдаьттахой чоалкхинг бехктокхамен товзал.

Хьинаре къахьегача мехкдаьттахошка дика салаІейтара а чІоагІа йоакхо ю управлене кулгалхоша, профсоюзни организаце. Укх шера кхоэта салаІа баха хиниаб мехкдаьттахой Іаьржача форда йисте. Серноводск-Кавказски яхача курорга юхе мехкдаьттахоашта лаьрхІа хьалье йоланьй 20 моттиг йола профилактори. Ши шу даладехьа управлене йола бечарех хІаране салаІа тоае хургья цига. ХІанз профилакторе адани хьалдетта а хьнна, штукатурни балхаш дІадоладеъа цига.

СССР-ен Нохч-ГІалгІай автономен ах біаь шу дузача цІейна сийленца накъабахара дІахо кхы а дикагІа къахьегаргда тха управлене мехкдаьттахоаш.

С. БЫКАДОРОВ,
«Сунжанефть» НГДУ вертера экономист.

ДЕГО ХЬИЙХАЧА НОВКЪА

Балха ди чакхдаьннад. Цхьабакъда, балхара цІавахя сиха вац Грозненски № 3 йолча пассажирски автотранспортни предприятиа таксей водителий бригада бригадир Магомадов Сайт-Іали. СменагІа болх баь а балха хьаухача ший бригадерча водителашка дІадаьнна лоацца кхеммаьа дуя цун. Цо царга хетт сменагІа йола задани мишта кхоачашъяьй, хІара машина кхоана балха араяла йиш йий хьеж. Нагахь балха араяьлча тешаме йоацаш машина я аьлча сиха цунна дІагІа а ваха машина эшар фуд хьож, цун водителаца дІа а этта хулг тох, ишан дола новкъостал ду.

Боккъонца из машина араергйолаш кийчъяьлца дІаводаш. Бригадера беррига водителаш гараже хьахваьчача сиха етгаш ю цо цу дийнахь бригада баьча балха. ХІаране баьча балха анализ ю. ХІаьта сменин норма кхоачаш ца еш веса шофер хуле цун баьхан малагІа да хьож, цо сиина дагахь нийслургдоаца гІулакх вІаштІехьдоаккх. Цун тІехьагІа кхоана малагІча маршруташка бада беза белгалдоаккх цо. ХалагІйолча маршруташка цо хьожабу машинаш цІена а болаш цу балха тІа йоккха опыт йола водителаш.

Иштта Сайт-Іале цо верте латтача бригада болх кхетамца вІаштІехьбаккхар баьхан долаш кхьа бутт дІабахийтац бригадерча водителаша паччахьалкхен плаи 120—125 процент кхоачаш ца еш. Пассажирски автотранспортни предприятерча ерригача бригадашта юкъе эгара дикагІа да цар технико-экономически хьокхамаш. ВорхІ бетта задание совгІа паччахьалкхен кассе дІаделлад цар біаьна сомаш.

Ше верта латтача бригадерча хІаранегара доаттІар хьалех, ше безачунна бехк бу, хоаставе везар хоаставу. Ший новкъостий безаме, Іэчерза эзьдедол лелавеш гІулакхаца ва Сайт-Іали. Цудухьа масеиа дика лоархІ из.

Цун дикача гІулакхех дукха масьлаш доаладе йиш я. Масала цу хьалха Грознера Новогрозненски пассажирски Хасав-Юрта вода ши пассажир ийца вахар Сайт-Іали. Новогрозне ши пассажир Іе а веьнха Хасав-Юрта дІаккхьачача Сайт-Іалена хайра хьалха Іобаьнначча пассажирий чемодан багажника чу йисарта. Юха Новогрозне а вена, уж пассажираш хьа а лехаш, документаш, кхийола хІамаш чуйола чемодан цо дІаделарах чІоагІа раьза хиннай барках яхаш бар уж. Цар яьздаьча каьхетах предприяте кулгалхоша къахьегама книжка тІа дІа а яьдаеш баркал дьхар нов. Магомадовна.

ХІала тІаьда, хотта а болаш, кхайса Іатlадепкхеш дегІа а долаш долча цхьан дийнахь Грознерча машинагІаькъа станце корзагІбаьнча беха хьувача цхьа тІанийсвелар Сайт-Іали. Гаргара сиг кхалхарах эна телеграммен поезда ийна билеташ бе доаххаш поезд дІа а яха тІехьабаьа пассажир хиннабар уж. Цар дуцачоа ткъа минут ха йиша яр поезд дІахьа. Ший смена чакхъяла йиса ха меллай а хьелга сиха уж тІа а хоашабаь Хасав-Юртагахьа даьлдер цо ший такси. Поезд цига дІаккхача эттех минут хьалха дІаккхьяр пассажираш станце. ЧІоагІа баркал хилар цар Сайт-Іалена.

Цун балхах, цунна хараргІдийнача дикача гІулакхех дьаца уж санна дола масалаш кхы дукха я доаладе йиш я. Цар тешал ду из дика производственника балхадика саги тешаме новкъости хилар. Атта даьнабац цо ший саьй. Дукха халонаш нийсъеннай цун къахьегама наькъа тІа. Цхьабакъда, цо Іодамца эшаьй уж. 1955 шера денз такси тІа болх беш ва из. Хьалхарча юхьаргах кхоалагІча класса водитель а волаш Казахски ССР Кизыл-Ордански автобаза болх беш хилар нов. Магомадов.

Сайт-Іале болх бешшехьа квалификаци лакхъяра курсаш чакх а яьха шоллагІча класса водитель хилар цунах. Цул тІехьагІа хьовзам ца хулийташ 50 эзар километр никъ бинча курсашка деша вахийтар из. 1957 шера цхьоалагІча класса водитель хилар Сайт-Іали.

Ший балхах дика кхетаниа къахьегама кхетамца вІаштІехьбаккха хоаш из хилар зийра пассажирски автотранспортни предприяте кулгалхойна. Цудухьа 1959 шера ниох дьалха латта водитель халарах терра цІена машина а луш, из хьожавер бригадирала. Цунах шоаш гІалат ца баьланга дика кхетаду хІанз предприяте кулгалхойна. Цуна машина алсйер цо капитальни ремонт ца еш 300 эзар километр кхахалца хІана а тІаьльа дика лелаш а ва. 1962 шера КПСС членала дІайийха из.

Цу хІара сий а деш лакха лаьттаду из. Ший балха опыт дІа а луш бакхха-дика водителаш хьалхкебаьб из. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш Хьинагулаев Салман, Чагаев Рукъман, Пегарев Петр, Митаев Хьусен, Мунаев Іалеудин, кхыбараш. Царех хІаране а сменни норма 125—130 процент кхоачашъю.

Ше коммунист хиларга хьежжа общественни балха тІа а хьинаре дакъе лоац Сайт-Іале. Из ва керда шоферашкхьажара йолча комиссена юкъа, профсоюза ревизионни комиссе член, халкъе тІехьожама группа кулгалхо, дикагІа вола агитатор.

Цо хьабенача къахьегама сийлен наькъа дика мах а беш дукха совгІаташ тІеннад нов. Магомадова. Цоьна юкъе я эзари йоалаш болх баро йола цхьоалагІча степена знак, ленински юбилейни медаль, ткъаь аттех сийлен грамота, шоаза леннад цунна ший ціи тІейнаьаьь доле дцьарсагІа доладу сахьт. Иттех шу да цун портрет предприяте Сийлен доска тІа доаллаш.

СССР-ен Нохч-ГІалгІай автономен юбилейнгта сийленца накъахара къахьегама вахте эттача бригадашта юкъе хьалха латт Сайт-Іале бригада.

В. КОСТОЕВ.

Критика яьчул тІехьагІа

Укх шера 20 мае «Иштта да гІулакхаш» яьна корта а болаш рейдови бригада материал зова техкар «Сердало» газето. Сунженски района бахача яьха йиттера кхоачамбоацараш дувцар цу тІа. Цу гІулакхах укх тайпара хоам бу тхога Сунженски районни къахьегамхой депутатий исполкома председатела нов. Котиева:

«1972 шера май бетта 20 дийнахь «Сердало» газета тІа «Иштта да гІулакхаш» яьна корта а болаш араяьннача статья тІа дувцна кхоачамбоацараш районе хиина хилар дІалойт Сунженски райисполкомо. Уж дІадаьхара де дезар даьд. Галашкарча электроцерри кхоачамбоацараш дІадаьхад. Алсамбаьккхаб подстанцерча трансформатора низ, заказ даьд Галашкарча, Мужечурча, Оаллаьерча, ДаьттагІарча электрически сетшта реконструкци яра йолча проекта.

Моттигера кагирхой балха хьа а ийбеш электромонтераш кийчбелга тІаладлад Орджоникидзе цІерагІча колхоза правленега.

Телефонаша деттІа болх бергбола Галашка керда коммутатора оттаяь, деш ка ДаьттагІаш бувзам юкаметтаоттабара балхаш, духхьала райцентраца бувзам хургбола кхьаниа телефон оттайь Галашка, Мужеча. Кастта Галашка бола беш хурсьо наранамахерсин, хІаьта Галашкен Мужечен бегуш эьча жагІа шо километр гаргга никъ баьлаб.

Баккъаьр аьча, Орджоникидзе цІерагІча колхоза торо ца хиларах водопровод юллаьга тІехьадьннад. ХІаьта Галашкара бола укх шера хьалхаь ешара района бюджетера хьоашадьй 16 эзар сом.

ХІанз укх денощка хьа а доахаш догІа дез-дезача юза Іоаьогіаш да Галашка догІа біоагІай, уж балхаш дьнча оттагІаргья указательни иллюстрация эзваш»

□

Тахьестлагіхен тхьоалагіхен партийни съездий цІерагІча колхоза ялт чуца комбайншта ремонт еча кхоачамбоацараш дувцар «ТІехьатетта йиш яц» дьна корта а болаш укх шера 20 июне «Сердало» газето еча техкарча рейдови бригада материала тІа, йола Сунженски района юртбоахама управлене вертерча инженера нов. Камиша. Цу тІа дувна кхоачамбоацараш хиниа хилар баьдее. Цу боахамий кулгалхошца цхьана уж кхоачамбоацараш дІадахара де дезар даьд юртбоахамча управлене. Из балхаи долаш ялат чуца ха тІаккхачалехьа ерригa комбайнаш ремонт яь а яьлар, хІаьта гурахьа дІадайна ялат йиллача хана чу а нйхар.

Укх шера гурахьа юртбоахама машинаш дІаннйсъяра майда хьапарх бола сецам баьб XX партсъезда цІерагІча колхоза правленe.

□

«Комбайнаш кийча яц, болх хьабе вах яц» яьна корта а болаш 15 июне «Сердало» газета тІа араьннача рейдови бригада материала тІа дувцар техкача баргъхиниа хилар гучадьлар, яцу Назрани района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела нов. Плиева.

«Назрановский» совхоза партийни собране дийцад из дош. Цу гІулакха бехк хиннача МТМ заведующега Арапханов Хьасана, юртбоахама машинашта инженер волча Хамхоев Султанбека чІоагІа бехк [illegible].

«Назрановский» совхозо тоалам чуйийр ца бола ялат».

□

«Дьеса фата еттарах» яьна корта а болаш 20 апреле кохатезачча рейдови бригада материала тІа дувцал «Октябра 40 шу» совхоза кхаьнга хиина кхоачамбоацараш дІадаьха хилар дувцаш кхи цхьаьнха а редакцена яздийтад нов. Плиева. Из доаш «Октябра 40 шу» совхоза кулгалхоиен специалистамен шоай совещане дийцад, кхоачамбоацараш дІадаьхад, хІаьта совхозо толамка чакхдаьхар біаьстан-кхашкара балхаш, йоах из.

ХЬАЛАШ—ЦХЬАТАРРА, ХЬОКХАМАШ—ТАЙП-ТАЙПАРА

РЕЙД

Юрта бозхама къахьегамхой тахана деккхар —ма мегта дукхах]а доккъар Iалашдар. Дика вIаштIехьбаьккхаб доккъар Iалашдара болх Надтеречни районе «Озерний» совхоза къахьегамхоша. Доккъар Iалашдара лаьрххIа бригада вIашагIъеллай боахаме. Механизатораш а болаш 23 саг ва цу чулоагIаш. Хьалхе а белгалдаьд доккъар Iалашдеш хIарама де дезар. 50 гектар йолча участка тIа дIайийнаяр совхоза доккъара лаьрхIа люцерна. Цу майда хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 25 центнер буц хьекхай бригада. ХIаьта 234 гектара тIа йийнача судана хIара гектара тIара ткъаь итт центнер буц йиъар.

ХIанзарчуа тIехьагIа ихы я шоза буц хьекха дерхI доккъар Iалашдеча бригада болхлоша цу кхаьнкара. Шовш даьчох кхоачамбеш бацар цу бригадера къахьегамхой.

— Хьайбаш мела хьача доккъургьа цангера йолкха продукци. Цудухьа план тIехкхоачаш а еш доккъар Iалашде дага да тхо, — йоах доккъар Iалашдеча бригада бригадира Халадов Саид-Мухьмада.

КхоалагIа харш да хIинз шолагIча отделене силосаца дузаш дар. Хьалхарча харшашка ихьане чу 903 тонни шоллагI чу 950 тонни силос еллай доккъар Iалашдеча бригада.

Делкъийна хIама кхаллара малла сопабец силос йоллаш боахкара шоай болх. Кхаь комбайко хьокха могаш доккъар силос йоллача метте хьатIаккхуъ пхе автомашинои лофеташца «Беларусь» марках йолча пхе тракторои. ХIара гектара тIара 90 центнер хьокх из. ХIаьта хIанзале Iалашъяь силос 1950 тонн я, планагIа кийчъеш 2860 тонн йолча. Цу цифраша хьахьокх доккъар Iалашдеча бригада къахьегамхоша мел дика болх бу.

— ХIанзчул тIехьагIа силоса чуиш езача хьажкIашка диллача планаш дукхагIа Iалашъе йиш я тха силос, — йоах Халадова.

Шенев дикеи ду ше хьадеш дар С-100 трактораца силос тоIаеш волча трактористa Завгаев Хьамида. ХьатIаенача машина тIера силосни масса Iоэкха, из дIанийсъе, IотоIае — массанахьа а кхоаю цун трактор. Силос кийчъе йолаьнча дийнахь деха хьинаре къахьегарца белгалваьннав шофер Хатуев ХIарон. Шийи машинаца цо кхай тIара хьевнар 300 тонн к. Цунца нхье баьшаб дийнахь 6 рейс е езача 6—9 рейс ю тракторист Датуев Сайтии шофер Эдалбиев Этиш.

Къахьегамхоштa эшачунга хьажар, цар хьашташ дикагIа кхоачашдар чIоагIа лоархIаме да доаккъар Iалашдара болх «кхехкача» хана. Из дика кхетадеш ба совхоза кулгалхой.

Кхай тIа хьаккхуъ бIайха кхача, мукъа йолча хана къахьегамхошта деша керда газеташ, журналаш хулийт.

Цхьатарра яц доккъар Iалашдара къахьегама процесс района дерригача боахамашка.

Бе-башха доацаш лелабу доаккъар Iалашдара болх «Новогорский» совхозе.

IуйрIйна 11 сахьат даьнца ха яр тхо цу совхоза кхоалагIча отделене силос кийчъеча, кхаьчар. Гаьннара хьежача салаIа гулбенача пхьа тараIора силос чуйоллача кIоага юхе багIарап. Юхе кхаьчача гучаIаьлар уж силос йоллаш бола къахьегамхой болга. КIоага ихьаи оагIорахь дIанийс а ца еш шиъ-кхоъ машин хиллал латташ силос яр. Цу силоса юкъера генарташ а коридаь уж дуаш йиъ кхалсаг агIар дахар деваp дуаташ. Уж ба силос кIоага чу дIа юхи нийсье аьнна бахкийта Ибрагимова Гумса, Алхазурова Рукият, Абзатова Кулик, Юсупова Суран.

Силос чуйоллача харша чура хьалтессача лаьттах хиннача гувва тIа хьахара шиъ чарх дIа тIа а аьнха тIаьнашта отта кийчбенна дисина латт «Беларусь». Цуна юхе аркъал а аьнна гон тIа го а баьккха журнала тIа д хьежаш улд машинаш тIара силос Iойоассе езаш вола тракторист Эльмурзаев Имран.

«Вей укхазара дIалелхае бала болаш бацар ерашa-м», аьлча санна, латт силос тIа гIажий Iул. Шоай «левцаш» йитай силоса тIа доахаяеи гаьна доацаш лергаш а лестадеш латтача варашел.

— Чам дикагIа хилар мара хIама дергдацар цуниа-м, — йоах цхьан кхалсага силоса тIа латтача кхох.

— Силос тоIаеш хIана яц ер трактор, мичав тракторист? — аьнка хаьттача,

— Хьава резаш-м ва из, — йоах пхьаине.

Оаха из къамаьл дуваш гучаIаьлар совхоза керттера зоотехник Эльмурзаев Уваис. Цунга а дир оаха хьалхе боллалошка даь хаттар.

— Цхьа гIулакх долаш ва со хилаш вай из, — аьлар Уваиса. ДIалотеал из трактор. (Кхеташ дацар цо из хьанга йоах). Цхьабакъда, цхьа юкъ ялалехь кIура туьса аьлар «ДТ». Трактора чура хьакъедар бера юхь яц. КхоттгагIа шу дола Мартаев Зева вар из. Шийи цIи вистхъа мара хьаьла магецар кIаьнка (школе дешаш ваш из). Цунга трактора тIа боах байта бокъо йоацилга кхетадаьча Эльмурзаевa бегашта довиx ше хьалха аьнар.

— Эй, дIадовла, тха-м моллагIа вар а ва тракторист.

Керттера зоотехника дувцачох Iуйран ялх сахьат даьлехь йола ий силоса хьажкIаш аьакхa. Бакъда, пхе сахьата кхай тIара аьсина силосна масса кхо машин мара яц. ЛерттIа тоаь яп хьажкIаш хьокхаш йола силосна комбайнаш. Каст-каста йох уж. ХIаьта из кхоачамбоацар нийсдалийтара бехк хьаной? Совхоза кулгалхой ба.

ПланагIа 3375 тонн силос Iалашъе езаш я совхоз укх шера. хIаьта Iалашъяьр 940 тонн мара яц. БIайха хьежача малхо йокъеш латт хьажкIаш. Йовш латт хьажкIий гIадамашцара хьоанал, витаминаш. ЛаьгIа лел укх совхоза силос Iалашъеш бола болх.

Ферме хьалхеш латт бIаьIатта лаьрхIа керда коровник. Силос Iалашъечара тхо дIадига безам болаш, коровникага хьажа гIоргдар вей, йоах Уваиса. Керда коровник хьаьър.м гIулакх да. Цхьабакъда, сенга хьежаш багIахьоrI совхоза кулгалхой хьайбаш чулоаттаду къаьна гIишлош тоа я ца еш. Керда хьееш латтача коровника юхха латтар геттара сиха тоа ца йича яргIоацаш й. Из кхета а даь къаьнача коровника тхон тоабе болхлой бахкийтаб. Цхьабакъдо саг вац цар фу леладу, царна фу эш хьожаш. Тхо цига даьхкача хана фу де деза а ца хоаш багIар болхлой. Iуйран дене лийхха цар совхоза прораб, Бакъда, кораваьвац.

— Цхьаннехьа сакъерда ваха хила веза из, кхы фу де деза цун, — ялаш шоайла хабараш дувц цига балха баьхкача Джамурзаевгара ПаьтIаматен, Кульсамаси, Дукеева Калимата, Ванжалева Кисас.

Дика дац совхозе шура яккхара гIулакх а. Кхоачашъяьнц нохI бетта план. 285 тонн яккха езача яьккхар 234 тонн мара яц. Иштта да дулх доаккхилга а. 257 тонн даккха дезача даьккхар 199 тонн мара дац. Хьайбай продукци алсамьала йиш яц совхоза хIанзарча гIулакхашца. ХIана аьлча, хьайбай продукци айъяра доаккъар мА эший, хIаьта доккъар кIезига да. Iалашъяь йола я яц 125 тонн мара, планагIа 825 тонн Iалашъе езача. ТIаьхьа сенга хьежаш ба совхоза кулгалхой, специалисташ?

«Сердало» газета районaш бригада: И. ЮСУПОВ — КПСС Надтеречни райкома юрта боахама отдела инструктор, А. ЭЛЬМУРЗАЕВ — «Новогорский» совхоза шофер, С. ДЖАМБУЛАТОВ — «Сердало» газета спец. корр.

Ялаташ дIачуйиду Гвагински пункт (сурта тIа) — Адыгейски автономни областе эгтара йоккагIа я. ХIанз уж дIачуйида до ладеннача хана цо денаеи бийсаннеи дIачуэц 4500 тонн.

Е. ШУЛЕПОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЗЕНЕРЧА БАЬЦАШЦА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ

Боахама доккха зе ду оасаро. Юртбоахама культураш дIайийначa тIадуалача оасаро лаьттанцара дукха тIоалдал, хьоанал хьалъуэ. Из бахьан долаш культурин баьцоагIашта кхочам хилам дIакхотац тIоалдал, хьоанал. Масала, массанахьа ийсечуш лолча сухо дукха тIадалийтача хIара гектара тIара 140 килограмм азот, 120 килограмм калий, 30 килограммал совгIа фосфорни кислота хьалъоз лаьттанцара. Гурахь дуа кIа дIадуаш лаьтта хьаькхара цхьан гектара тIа тоесача минерални удобренеш дикка дукхагIа хул ма.

Оасаро дегI лайтац, даьар кхетийт культурин баьцоагIашта, са доахка хIамаш хьахулийт.

ЦIена а бIеха а доацаш юккъера оасар тIадаьннача кхашкара хIара гектара тIара 3—4 центнер кIезигагIа чубаьхь хьувкъам. ХIаьта геттара дукха оасар тIадаьннача ялат дов.

Дукхьал культурни баьцоагIашта зе даь Iац оасар, йоархIаш. Цар нахьъаш, кийалаш толхалу. Зене а дохьаж долла черемина яха йоархI. ДукхагIа альпийски даьгIенашка тIаювл из.

Къаьстта кхераме я амбрози валаш йола йоархIаш. Юртбоахама культурашта зе даь Iап уж. Бахача нахьа могашала а кхераме я амбрози. Августи сентябри бетташка ина тохача хана царна тIера гIетта дом гаьна дIахьу мехе. ТIаккха са доахаш наха Iочубиа тарлу из дом. Цо дерригa дегI мелду, аллергически лазар кхоаду.

Оасара баьцаша, йоархIаша халкъа боахама мел доккха зе ду зеркал а деш царна дукхьала ловттабу къовсам чIоагIбара 1962 шера лаьрххIа Указ арадаьккхад РСФСР Лаьхлехьарча Совета Президиумо. Иштта амброзена дукхьалара къовсам чIоагIбара. хьакъехьа ба 1971 шера 17 сентябре КПСС Нохч - ГIалгIай обкомои Нохч - ГIалгIай Министрий Советои баь соцам. ХIаьта хьожаргда вай уж мишта кхоачашду.

Укх шера оасарах кхаш, даьтIеваш цIеньяра дукха балхаш даьд аьлча харц дац. ЙоархIаш йоаеш колча гербицидаша — химически веществаша 147 эзар совгIа гектара обработка яьй, цу даькъе 107 эзар гектар гурахьа дIадуъ ка боле ялат, 28 эзар гектар хьажкIаш, 3,8 эзар гектар дуга, 8 эзар гектар кхыйола культураш а йолаш.

Нагахьа санна укх шера оасара дукхьала къовсам лоаттабара бIаьстан балхаш дика вIаштIехьдаьхан совхкарчул дукхагIа лаьлле, хIанз из болх мелбалийтаб. Цудухьа дIахржар кхерам болаш дукха тIаьнийй йоархIаш, оасар. Къаьстта дукха я амбрози яха йоархIаш МагIалбика. Сунженски, Ачхой-Мартана, Грозненски, Наьсарен районашка. Кхы кIезигагIа яп уж Урус-Мартана, Шела, Ведана, Наурска районашка а.

Оасара, йоархIашта дукхьала лоаттабу къовсам чIоагIбара хьакъехьара РСФСР Лаьхлехьарча Совета Президиума Укази КПСС Нохч-ГIалгIай обкомеи Министрий Советеи соцами кхоачашбе дехкарийла я лаьттих пайда мел эцаш йола ведомствеши баха нахи. Цхьабакъда, боахамий цхьаболо кулгалхой бицбеннаб иох, шоай доалахьара лаьттаиш йоархIех хьалдинъа доллашехьа. Царех лархIа боагIа Наьсарен района трикотажни фабрикаи Пхьилекъонгий-Юртарча илат дIачуйдеча пункташ кулгалхой. Цу предприятеншта тонахьарча территорешка амбрози яха йоархIаш тIаьннай. Иштта цу тайпарча наьха могашала кхераме йолча йоархIаша хьалйинкъай Наьсарен ремстройучастка гIишлой площадке, «Малгобекнефть» мехидаьттеи гази йоахача управлене гIулакх ду участок. Уж моттигаш амбрози яхача йоархIех хьалйинкъара бахьан цу гIулакхага цхьаккха а саг дIа ца хьажар да.

Дукха йоархIаш тIаьннай Наьсаречa совхоз - техникума доалахьарча цхьалолча лаьтташка, Карабулакерча заводашта гонахьарча территорешка. МагIалбика коммунальни боахама управлене болхлоша парка гонахьара моттиг амброзех цIенйоре бакъахьа яр. Шоай лаьтташ кхы а амброзех бIехдалалехьа тохабелча бахьара ба Ачхой-Мартана районе «Овощевод», «Самашкинский» совхозий кулгалхой, специалисташ. Оасаро, къаьстта а амбрози яхача йоархIаша культурни баьцоагIашта зе даь ца Iеш наьха могашала кхераме йолга ца хоаш бац МагIалбика района «Кавказ» колхоза, Сунженски района колхозий, Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза, кхыча боахамий кулгалхой.

Оасаро, йоархIаша, къаьстта а амброзе халкъа боахама мел доккха зе ду дика кхетаду дукхача колхозий, совхозий, промышленни предприятей, организацей, учрежденей кулгалхоша, специалисташа, къаьст-къаьстача бахача наха. Цудухьа нахалаш къовсам лоаттабу цар оасарца, къаьстта а амброзеца. Цар доалахьара лаьтташ эрий йоархIаш тIаьнина доацаш цIена да. Оасара дукхьала дукха балхаш даьд, хIанз а а ду Алханчуртски оводнительно - оросительни системе, МагIалбика района «Ингушский» совхозе, Ачхой-Мартана «Новосельский» совхозе, кхыча боахамашка.

Укх тIехьарча хана амброзена дукхьала къовсам лоаттабара болх дикагIа вIаштIехьбаьккхаб Наьсарени Грозненски районий совхозашкеи колхозашкеи. Цхьабакъда, амброзех бокъонца лаьтташ цIендара дукха къахьега деза цига.

Город Грозне йоархIашта дукхьала мишта къовсам лоаттабу къаьстта ала доагIа. Дукха амбрози яха, кхыйола йоархIаш тIаювл машиннаькъа гонахьа, Октябрьски, Заводской, Ленински районий цхьайолча моттигашка. Райисполкомаша ледара болх бу цу даькъе. Къаьстта а йоархIех моттигаш цIенъяра гIулакхага хьажа дехкарийла я райисполкомашкара массазара комиссеш. Цхьабакъда, цу хьакъехьа хайра хIама дац цар. Къаьстта бехк баккха боагIа Октябрьски райисполкомах. Бокъалдар аьлча, эрий йоархIаш тIа ца ювлийтара тIаьннараш дIаяхараи цхьаккха хIама дац цига е цу гIулакхага хьожаш саг а вац. Цудухьа массанахьарчул дукхагIа амбрози тIаьннай цига. 12, 56 участкашка боарам боаццаш дукха я амбрози. Цох цига кад цамогаш хилара кхерам болаш де гIулакх. Сатийна багIе а из ца хоаш бац Октябрьски райисполкома кулгалхой.

Амброзех, кхыча йоархIех ерригa моттигаш цIен ца йойя яргьяц. Бахача наьха могашал лорая гIаране а массене а юкъара дехкар да, эгара хьалха пар шоай а долаш. Цул кIезигагIа лоархIам болаш гIулакх дац халкъа боахам лорабелга. Цунна бид ца ушш лоаш бехктокхаме болгеи хоаш хила беза райисполкомий, предприятей, колхозий, совхозий кулгалхой, специалисташ.

М. УРМАНЧИЕВ,
баьцоагIаш лорарa республикански станце начальник, РСФСР заслуженни агроном.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

ЗУЛАМ ДАЬР КIАЛХАРВАЛИЙТАЦ

Дунен тIа болаш ба шоай профессига диллача гIалат бовле бокъо йоацаш бола нах. Из ала йиш я дунен тIа эгара хьашнагIа йолча лора професех. Лора специальноста тара а йолаш кхы цхьаккха а я специальность — следователь. Лор гIалат вала йиш яц, гIалат ца вала гIерта а веза. МоллагIа зулам толкхача хана следователь гIалат ваьлча, цунах чIоагIа хьаштдоацар хила тарлу. Нагахьа санна следователь деша бокъонца духтIаваьнавале, зуламхочо лоагIаш доле таIазар хурга, хIаьта нагахьа санна во за тIагIоллера мара теккадене, цхьанна хIамакхна бехк воацаш вола саг суде воха тарлу. Уголовни зуламий аьттув хулийташ доле бехьавеш хьагучадахеи дIадахеи дехкарийла ва хIара следователь. Зулам бокъонца хьагучадаьнкхарг ларрIа йиш яц бехке вар малав карал совгIа, из зулам дара цуй аьттув боихаш мел хиниа хьалаш малагIаш хиннад а из хайча. Из боккха, дукха, творчески болх ба. ХIаьта цу балхах чургIа гIулакхий МагIалбика, города отдела следователь милице воккхагIвола лейтенант Албогачиев Асхьаба Iабдулсалам дика а лоархIаву. Албогачиев санна волча сагах «шиш садуъ по» олаш Iаьнал да.

ВорхI шу да Iабдусалама следователаьла болх бу. Казахски Паччахьалкхен университета юридически факультет йистеевккхай, Советски районе кхаь шера следователь хиннав, хIаьта 1968 шера дениз МагIалбика ГОВД следователь ва. Эхь-эздел, сабар, гIулакх долеш, шийи балхах дика кхеташ вола Албогачиев цхьан хIаманца наха дег чу вужаш ва. МоллагIа уголовни доиш схх ца душ, вIалли лоадем бац вьина хеталуш долча хIамашта а чIоагIгIа теркам тIабохийташ тохе из, зуламхо а саг волга хов цунна, цудухьа ше цунна къамаьл деч, лодкъам эшча хава цун дикагIйола сатамлаш ха, це лаьмо пикъ харцахь болга цунна дIахойта гIерташ хул из.

Ер да тохкача хана Албогачиев шийи говзаи хьахьекхача уголовни дешех ца! Поккхача Ачалкхерча школера лоаккъаь теденнзор йихьай. Цхьаккха тайпа лар юхейита хиннаш зуламхочо. Общественноста довкъосталца Албогачиева вIаштIехдаьннад къовлаш де тарлуш бола нах мелагIаш ба ха. Цар вахара дика мектаб зе волавениав следователь. Къоал лаьр Юкъерча Ачалкхера Васангиреев ахар хинная.

Албогачиева следственни балха тIа нийсденначa хIамаех цхьаккха цаI ер да. Вознесенски станице дукха юкъ юкъе ца йолаш вIашта кхолла хIамаш йихьай наьха цIагIара. Цу тIа а лераш бе-бе йолаш къоал дар кхоккхе а. Гуш дар, хъовла говзача саго из даьлга. Дийкехь а делкъийга кхухьеш хиннай чура хIамаш.

Уж къовлаш хьагучадоахилга шийна дIатIанийнача Албогачиева юлаьнца дегабуэм бора арахьаре тIаенача саго даь хурга уж ийна хетаеп. Цуноя доле хоамаш кIезиг-кIезига деттаи вIашагIдетта волавелар следователь. Юххера а аьттув баьлар. Зуламхо Дубро, махаши болх беши хьада моттиг йоацаш волча саг, цу тIа тайп-тайпаеча зуламашта аьлахигIа суд а ялх йиндалар, Лечкъорнш дерах халаъя судо набахта яккха 4 шу ха тепар Дуброва.

Следователя Албогачиева балла опыташара дукхи дика масалеш доаладе йиш яр. Алхха цхьаи 1971 шера цо техка чакхдьаккхад 60 совгIи дош. ХIаьта уж дерригаш а тIеддика тахкарца белгалдоалаш да. Ший балха тIа цIакхе а социалистически законноста толхаяц Iабдусалама.

Болх дика барех «Милице отличник» яха значок еннай Албогачиев Асхьаба Iабдусалама.

1971 шера лелажача социалистически яхьа итогегIа Нохч-ГIалгIай АССР МВД дикагIболча следователех цаI лаьрхIа ва следователь Албогачиев.

Тоха доагIаш техад цун сурт республика МВД Сийлен доска тIа.

В. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
Нохч - ГIалгIай АССР МВД политико - кхетама балха отдела инструктор, милице воккхагIвола лейтенант.

СУРТА ТIА: следователь I. Албогачиев.

Автора сурт.

БЕРАШТА ДIАДЕННА ВАХАР

26 совгIа шу — ишта я гор. Грозне Октябрьски района чурча гIулакхий милице берий цIен йоккхагIйолча инспектора Л. П. Скляровай балха къахьегама стаж. Дег чухь дукхабезабеннаб цунна из сатем ца душ бола, хала, хьаьнала болх. ТIемо бохабаь халкъа боахам хIаьтта юхаметтаоттабе мара болабеннабацар мохк. Вай дерригача халкъа хала ха яр из. Эзараш барех бой хиннадар. Любовь Петровнас каст-каста хьоадаш из хала ха. Кхайка комсомола райкоме а йига, МВД органашка балха тIо аьлар комсомолкега Скляровайга. Цхьарчоа, баьддар аьлча, уйлаш еш, шехъювлаш яр из, сайгарва хьехархочуя хьаьналча балхаца пайдане хIама дулургдий-хьогI соиа аьнна хетар. Мадарра аьлча, шекъювла езаш хIама хиннадацар. Бакъде, кердача балха тIа юххьанцара гIа баха йолаелча хала яр къонача Скляровайна, хIаьта а, кердача балха ерриг къайленаш кIезиг-кIезига Iомаеш хьаIомае аьлар из. Юххьанца паспортни истола инспектор яр из, пух тIехьагIа — берашцара болх. Шиггача ваккъаьлар хьехархочув говзал. Педагогически балха стажок милице болх беш Iовьча знатешеи новкъостал ду Любовь Петровнайна берашта кхетам балара гIулакха вийса никъ харжа.

Башха аьттув болаш кийседенняц Бликков Витале вахар. Да венанар, нана бIарччара дийнахь балха хулар. Ший мукъагIа виса лелар Виталий, каст-каста цIагIара удаш дIаухар. Школа дIакхессар, кагий лечкъораш дарца белгалвуала ваьлар. Кустдоапа хIамаш леладора. Ловцца аьлча, зуламий новкъа воалаш латтар кIаьнк. Цунна оарцагIдаьлар милице берий цIа. КIаьнк чIоагIа теркаме лаьнар Любовь Петровнас. Виталена тайп-тайпара общественни гIулакхаш тIадехкар, кIаьнка дег чу йода никъ лехар. Юххера а, дIадийца хьадийна, цхьацца - шишша лелаьнь Любовь Петровнай вIаштIехьдаьлар вахарах, къахьегамах безам болийта.

Общеобразовательни школе дешаш ше воллашехьа а, профессионально - технически училище деша вахар Виталий.

Сиха шидавалаш, кхийна хьаэттар Виталий, Советски Эскара мугIарашка бокъонца гIуллакх даь а ваьнна цIавера, хIанз Украинерча цхьан городе вахаш болх беши ва. Бераштa хьехаш луш ва. Дукха ха йоййиаш ше Грозне веча, милице берий цIен болхлой болча чуэттар Виталий. ДIанха хIамаш юха дага а луацаш, дукха дийцар хоза дешаш, баркал дукха хезир Любовь Петровнайна из саг нийсача вахара новкъа воаккхавй по дакъа лацарах.

Цу тайпара кийсъенна моттигаш дукха а я милица берий цIен йоккхагIйолча инспектора Скляровай балха тIа, хIаьта уж ерригаш а цIехача дега тIара, напас сарна йоакхо еш я вайна эгара дезагIа долча хIаман—берий.

Берашта кхетам балара гIулакха Любовь Петровна Скляровайна карагIдуаля хIамаш общественни гIоочий бахьан долаш да. Милице берий цIагIа цун кулгалца болх беш а 200 саг юкъе а волаш йола общественноста Совета. Керттерча даькъе уж ба практически вахара йоакха опыт йолаш бола нах: хьехархой, комсомольски болхлой, кхыбариш. Цу Совета декхар да кегабенна дезал хьагучабахар. Кагирхошта кхетам балара бокъха болх бу Совета членаша. Любовь Петровнайна хадданза доккха новкъостал ду Славицкая Валентина Николаевнас, Михайлова Мария Сергеевнас, Петрова Анна Прохоровнас, дукхача кхычар.

Милице берий цIен балха тIа доккха новкъостал ду районе яккхача берий клубаша, майдаша. Цу общественни культура кхуарчаша тайп-тайпарча кружокашта юкъеуэ бераш, тематически сайренаш ю, экскурсешка, кинотеатрашка ухалга вIаштIехьдоах, ленински чтенеш ю. Берий цIеноша общественни хьисапе тайп-тайпара мероприятеш чакхйоаз Ленина улицагIа № 25, Орджоникидзе проспектагIа № 1, Нахимова улицагIа № 158 йолча цIеношка, кхычахьа. Милицеарча общественноста бувзама цу тайпарча формах бокхе пайда боал берашта кхетам балара.

ХIаьта керда дIадоладеча дерригача гIулакххашка коллективай оагIув бизе хьал а аьлие дIаотт Любовь Петровна Склярова. 30 совгIа совгIата поощрени я цун личнии деле тIа дIалзъяь. Хьинаре къахьегарах 1960 шера «Отличник милиции» яха значок елар Любовь Петровнайна.

1972 шера хьалхарча ах шера лелаьча социалистически яхьа итогегIа Нохч - ГIалгIай АССР МВД милице берий цIеноштa юкъе хьалхара моттиг къаьхар Любовь Петровна Склярова керте латтача берий цIен коллективо.

А. ЛОХМАН,
политико - кхетама балха Октябрьски РОВД начальника заместитель, милице майор.

Дика хоамаш

ЯХЬЕ БАЬННА КЪАХЬЕГ

СССР вIашагIъелла 50 шун Нохч - ГIалгIайчен автономе ах бIаь шун дизара цIейнта сийлена наькъабахара яхье баьнна къахьег Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технологашa.

Социалистически яхье хьалха латт новкъосташа Воликов Ивана, Гасанов Саида, Паркис Розалияс кулгаллеча установкай коллективаш. Мехкдаьтта сийрда продукташ аралецара бархI бетта план бархIлагIча августе кхочашъяьй цар.

О. ШАДИЕВ.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШТА ДЕННА СОВГIАТ

СССР-и Нохч - ГIалгIайчен автономин хьаь 50 шу дизара сийна республика кооператорий организацешта юкъе яьржача социалистически яхьа итогаш йир госторговлеи потребкооперацеи болхлой профсоюза обкомев, Нохч - ГIалгIай респотребсоюза правленех.

Хьалхара моттиг яьккхар Гудермесски райпо коллективо.

Роспотребсоюзеи, госторговлеи, кооперацеи болхлой профсоюза ЦК харара кара тела цIе байракх елар цу коллективана. Веланеи МагIалбикеи райпо коллективашта елар профсоюза обкомеи Нохч - ГIалгIай респотребсоюзеи карара кара тела цIе байракхаш.

Грозненски горкоопторга, Аргунски горпои коллективашта сийлен грамоташ елар.

С. ВОРОНИН.

СИХЛУШ ЛАТТ БАЛХАШ

Ачхой - Мартана района «Новосельский» совхоза къахьегамхой социалистически яхье я баьнна болх беш ба кхашкара баьцадаараш чуэцаш.

Кхо бригада я укхаза из болх беш. Бригадашта юкъе хьалхале лелаеш я Хашанева кулгаллеш йола пхьоалагIча бригада коллектив.

ХIанзалехьа 1350 тонн баьцадаараш чуденна лаьнкай из бригада.

1900 тонн я дерриги кхашкара чуийцараш.

Ди тIехьагIа сихлуш латт укхазара балхаш.

М. ДЗЕЙТОВ,
«Новосельский» совхоза агроном.

МЕХАНИЗАТОРИЙ ЙОАКХО

Укх деношка МагIалбика района боахамий механизатораша гурахь дIакуврдолча ялаташта лаьрхIа лаьтта сахаш ба.

Боахамашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю «Кавказ» колхоза механизатораша.

Ялат чуийца мукъадаьнна 60 процент кхаш хIанзалехьа аьха баьнкаб цу колхоза механизатораш.

Дика толам ба из.

М. ЦУРОВ,
района юртбоахама управлене начальник.

КЕРДА УЧИЛИЩЕ

ХIара шера керда корпусаш хьалъуаттаю гIишлошъераша республика профтехобразовани системерча дешара заведенешта лаьрхIа.

Керда дешара шу керда хьалъяьча корпусе дIадоладергда Октябрьски районерча № 4 йолча профтехучилища дешархоша.

Мехкдаьтта доахача промышленноста бурувдеттарий гIончаш, электромонтераш, высотникаш, вышкомонтажникаш, кхыбола специалисташ кийчбергба кердача училища.

600 дешархочоа лаьрхIа я корпус.

И. ПОЛОНИКОВ.

«ЮСЕНГИ» ХЬЕЖАШ Я ЦАРГА

ЧIоагIа дукха езаенна вай республикерча дешархошта Черсий - Балкхарой республикерча лоамашка улла «Юсенги» яха туристически лагерь.

Селхан 314 дешархо йийна «Юсенги» лагере яар массехк автобус.

Лоамашка туристически маршрутегIа сакъердаме экскурсеш ергьа дешархоша.

20 ди доаккхаргда бераша Черсий-Балкхарой республика лоамашка уллеча «Юсенги» яхача лагере саloIаш.

Б. ЭСМУРЗИЕВ.

ХАНПАШЕХ ДОЛА ФИЛЬМ

Ший вахар Сталинграда юкъа фашистски гIаьрахошца лаьттача къовсаме дIаделлачу, тхьеста шу дахначу нохчи - гIалгIай халкъа сийлахьчу кIант, Советски Союзе Турпала цIе, ший бирсача гераша 920 фашист вийначу майрачу пулеметчика цIе советски наьха патриотизман къонахчален сийрла хьоккам санна лепаргьа.

Нурадилов Ханпаша вицлургвоаца гIулакх даьд Даьхено: Мамаева Гув тIа дегIача Нена-Даьхен памятника когашка уал Ханпаший цIи тIайола мемориальни уаг.

Нохч - ГIалгIай чу Нурадилов Ханпашех повесташ, очеркаш язъю, илли доах, пьесаш уагтаю, памятникаш догI цунна, цун цIи тахк театрех, школех, колхозех, совхозех. Цхьабакъда, цунах даьких кинофильм дац. Из бакъахьарен патриотически дехкар шийна дIагIа а вийна, цунах эттара хьалхара киносценари язъьй грозненски журналиста Матиев Беха Вахас.

Укх деношка Ленина орден делаьча «Грузия-фильм» киностудеа сценария редакционни коллеге бийна а бийна, могаьй из сценарий. Киностуде дирекци полнометражни цIе-кIай бесаш дола художественни фильм 1974 шера шеррача экрана тIа доаккхаргдолаш договор даьд автораца.

Сценаре тIа шай халкъа декали уйлаш художественни кепара хьахьокха лаьрхIал авторо. Духхьал из бахьан долаш во шийтурпала тIема деналах дийца ца Iеш, гIоралица шиш мехкахо хьахьоях Сийлаль - бокха Даймехка тIом хьалехьа а, маьрша кхолламаш, деш вахача хана а. Из вахар да цIаккха цIи йоажаргйоаца гIулакх харагIдоалача дийнахь Ханпаша тIаваьннача буззаа дарде иллар.

Иштта да автоpo дегалаьцишуи клейн маIан.

Сценаре тIа керттера моттиг хетаьй Нурадилова вахар из ваьча мехка хьагойтара. Цунна авторо хьахьоях Нохчече, цун нях, цар быт, вахар, оамалаш, къаман башхалонаш. «Цу хамгьа воI хиннав Нурадилов Ханпаша» — яхаргда цу фильмо зрелаьа.

Шоаш яа дарра сурташ доахаргда Нохч - ГIалгIайче, Дагестане, Украине, Волгограде, Мамаева Гув тIа. Керттера ролаш ловзаеш сурташ доахаргда Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч - ГIалгIай драматически театра артистий.

Нурадилов Ханпашийна хеталаьча фильмо новкъостал дергда кагирхошта тIема - патриотически кхетам балара, йоккха культурни событи хургья цунах шай республикерча къахьегамхой нахаре.

Гурзе, Армене, Азербайджана пачхьалкхений байракхаица доззаь я Баку В. Самедовай цIерагIча художественни салоне хьайиллa выставка. Цига хьокха оттадаь да Закавказья республикий профессиональни союзий культпросветучреждений художникий - любителий балхаш. Тематикаген дакъа довцерий составитен дылавча тайп-тайпара йола выставка СССР хьааь 50 шу дизьр гаргакхоачаш Гурзе, Армене, Азербайджана самодеятельни художникаша луш йола творческа отчет я.

Цига хьокха оттабаь ба тхьаь ийтта автора 150 болх.

СУРТА ТIА: выставкага хьожаш ба бекилаш.

Я. Халилова сурт.
ТАСС фотохроника.

ШКОЛАШТА НОВКЪОСТАЛ ХУРГДА

Ачхой-Мартане йода автобус малхъо гола тоххача сон. Хьалхашка дада «Овощевод» совхоза кхаш. Гьеннара хьахоз берий зовне оазаш. Грозне Заводской районa «Полка воI» яха тIема-спортивни лагерерча берий оазаш я уж.

Лагера начальника милице майора Ивакин Павел Васильевича айдар цоаш хьалххеберех:

— Лагере 82 дешархо ва. Уж ба школе хьалхдебе кицкъала лоархIаш бераш. Цхьабакъда, тхона хIанз долаш тхоай лагерерча берий уж «хала» оамалаш. Тхо долча салоIаш бераштa кхетам балара бокхача лоархIаме хьозар тха дей распорядок; хьалхе я белгалъьчча хана хул, минута хьалха-тIехьа ца йоалаш, занятеш, спортивни ловзараш, йилане хана болх а бу.

ХIанз хьо рота я лагере. Цар командираш салтий ба. ХIьата старшинай, отделеней командирий дехараш кхоачашду хиатIа болча дешархоша, — чакхдоах во ший къамаьл.

Дукха пайда бу юнармейцаша «Овощевод», «Орджоникидзевски» совхозашта: сом чуэш, кхьдола кхэшкара балхаш ду.

Лагере болх бещ я технически творчества кружокаш, художественни самодеятельноста коллекташ. Цул совгIа бераш долча хьоашалгIа ух тIемен политически кийчош отличникаш. Даймехка тIема ветеранаш, кхьбола хььший. Цар дувц хургболи тIемахошта Советски Эскара сий долча традициех, салтийи энсарийн деналерча гIулакхех.

Цу деррига тово хаийтай лагерера берий оамал тIа доаладе.

Цар воаш а йоах хIанз: «Баркал хилда «Полка воIа»!

В. ИГНАТЕНКО,
хьехархо.

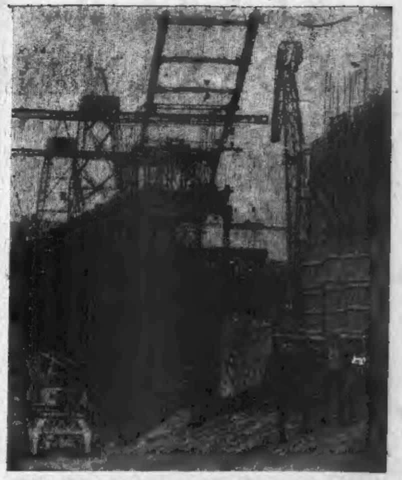

ИРКУТСКИ ОБЛАСТЬ. Балхаш сихденнад Усть - Илимски ГЭС хьалъеча. Йоккхача бетонни завода хьалхара аргIа болх бе йолаялийтарца дикка дукхагIа хиннай сунта чу чуйотта бетон. Укх шера чуйоттаргьа ах миллион кубометр, хIьата дIахо йодача хана — завода шоллагIа аргIа хьалъеь ьиначул тIехьагIа — ах миллион кубометр совгIа.

СУРТА ТIА: Усть-Илимски ГЭС хьалгIеча. 1380 метр йIаьхий бIаь метр совгIа лакхен йола йоккха бетон кхухьа эстакада кастта ерригa а аIашагIъелар яргья.

И. Мамаева сурт.
ТАСС фотохроника.

Ахкан каникулаш

Дика аIашгIехьдаьккхад ахкан каникулашка салоIилга тха школа бераша. Боаза а боаза, дукха я беза шоай хьамсара мохк йхача маIанах я пионерлагерашка ца болхаш бисача дешархоша чакхйоаха мероприятеш.

ХIаноахьа дешархой хьийнаеж дукхача исторически моттигашка хила, шоашта бIаргадейнар, шоаш эшнар кIоарга кхетаде. Масала, 8-чей 9-чей классашкара дешархой хилар истории хьехаш йолча Черных Алла Николаевнайца Мужичерча Серго Орджоникидзе музее. Бокхача безамца ладийгIар дешархоша музее сийлахь-бокхача революционерах дийцача бакъдарашка. ХьалхагIа ца хоаш хинна кердадараш а дайзар цара.

Иштта сакъердамеча пайданерча экскурсешка иххаб школа дешархой дукхача кхыча исторически моттигашка а. ВорхIлагIчи классера бераш хилар дукха хи йоаццаш Пятигорске Лермонтовски моттигашка хьожаш.

Ховш ма хиллара, лохерча классашкара дена доллу бераш Лермонтова йовзонаш Iомаде, цар чулоацам бовза. Пятигорске язъьй поэто ший дукха произведенеш, Царех да «Вай хапара турпал» яха роман, «Казбек», «ШалтIа», «Валерик» яха стихотворенеш, иштта кхьдола йовзонаш. Дешархой хилар Лермонтов ваьхача цIагIа йиллача библиотека, поэт дарбаи ях тIа лувчаш хиннача, Лермонтов дуэле вийнача Машук яхача лоам кIала.

Мехка кхыча моттигашка а хиннаб укх шера школа дешархой. Укх деношка цIакхьчар Ленинграде салоIаш хинна Султигова Роза. Из хиннай Нева тIарча города исторически памятникаш долча. Дийца ала мэгаш цунна Ленинграде шийна хиннача салоIамах.

Неззаме чухь а я бераштa салоIа моттигаш. Районерча керда хьаьийлача къонахберий технически творчества ЦIагIа гоазаланш Iомаеш, шоай хе пайдане дIахьош бIааш дешархой ба. ХIара школа дешархошта юкъе хаст-хаста хул спортивни яхьаш, хадданза болх беш я школера библиотека.

Цу дерригача гIулакхаца торо хулийт берий увахцIено чIоагIъя а керда дешара шу толаме дIадоладара дика кийчо е а.

М. ОСМИЕВ,
Назрановерча № 2 йолча юкъера школа директора заместитель.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Газет арелуш [illegible]

Сенах язду дунен газеташа

Социалистически барт - цхьоагIоаи мехкий газеташа, дунен прогрессивни пресса дикагIа бIаргагургдолча моттигашка кендетт, КПСС ЦК Политбюро, Крыме социалистически мехкий коммунистически болхлойн партей кулгалхой аIашагIкхетара итогаш йийцачул тIехьагIа, из аIашагIкхетар социалистически пачхьалкхений вежарашха йола партеш, кхотаялари, цар аIаши бувзам а болаш чакхдоаха гIулакхаши чIоагIдара гIулакхa керда боккха тIа баккхар долгах ше чIоагIа дог тийша хилар хьакхайкадарахи КПСС ЦК Генеральни секретарь вов. Л. И. Брежнев керте лаьттача КПСС делегаце чакхдаьккха гIулакхаш лиэза къоабалдарахи дола хоамаш.

Польски «Трибуна люду» газето, кримски аIашагIкхетара итогаш йоашхаш, белгалдоаккх, «лоархIамегIара дунен халкъашта юкъера проблемаш къастарa инициатива социалистически барт - цхьоагIоа мехкашка хилар а хIьата цу мехкий юкъара арахьара политически никъ, дунен халкъашта юкъерча арене цар айхха цхьана леладу гIулакхаш— халкъий машари кхерзмлен бахьан долаш лоаттабеча къовсаме прогресс дукхъювлача керттерча хьестех цаI» хилар а.

Индокитая фронташкара хьал доашхаш, кепайоазоно хоам бу, Къулбехьен Вьетнаме город Куангчи — иштта из цIи йолча провинце центр бахьан долаш хIанз а лира тIом латтаи хилараx. Французски «Юманите» ялехох, американски авиаце яхкагIча тайппера хIанз а Ханойна а Вьетнама Демократически Республика ирригационни гIирсашта а бомбаш чуетт.

Кепайоазоно арайовх Хиросимана американски атомни бомбаш чуйийтта 27 шу дизарна юкъаенна йола материалаш. «Японски халкъо, дерригача прогрессивни адамаца Хиросима трагеде 27 шу дузе ди белгалдоаккх гера дIадаккхар духьа, атомни герз дехкар духьа лоаттабеча къовсама ди санна», — язду «Слово повшехне» яхача польски гаьето.

Английски газеташа хоам бу, мехкарча докерашна дIахо а деррига хьамен юкъара забастовка ёш хилар бахьан долаш керттера 49 порт болх ца беш латт яхаш. Забастовке яра бахьан да, белгалдоаккх кепайоазоно, шоай пайдаш лоамдахар духьа докераш хьабе болх боццаш буташ йола предпринимателаша лелаю политика.

Пражски газеташа юаш чехословацки кагирхоша кагирхой Социалистически союза хьалхарча съезда еш йола кийчо.

(ТАСС, 7 август).

ИНДОКИТАЕРА ТIЕМАШ

НЬЮ-ЙОРК, 7 августа. (ТАСС). Город Куангчена къулбехьенгахьа кIийле я лаьца чIоагIденнача моастагIчоа низ болаш хIама тохай Къулбехьен Вьетнам Мукъаяккхера Халкъа геранашарча низий артиллере. АП агентства беча хоамагIа, сайгонски бIуна лоьхий зенаш ду. Марионеточни режима бIу бокъонни мичарча кIалхарбаккха тIерташ, дунна доккха новкъостал ду США авиаци флотон. Сайсара Куангчин Тхьатхиени яхача провинцешкарча мукъаьлхачи районашта цхьа эзари ах эзарк гаргга тонн бомбаш чуйийттай «В-52» яхача американски стратегически бомбардировщикаша.

Город Хуэна юкъе моастагIа тIа-тIа дукхагIа готту патриоташ. Селхан саррахьа цу города 25 километр гаьна улла вхи юкъ мукъаьлккхай патриоташа. ТIом латт иштта Меконга дельтерча мехка этара къулбехьарча дакъа тIа а.

• • •

НЬЮ - ЙОРК, 7 август. (ТАСС). Лира тIом латт Кампонгтрабек яхача камбоджийски города гонахьа, хоам бу АП агентства. Пномпенан Сайгона юкъерчи стратегически накъа тIа Камбоджа малхбалехьа улле городаш.

• • •

ХАНОЙ, 7 август. (ТАСС). Каосан Патет Лао агентства беча хоамагIа, июле Сиенкуанг яхача провинце 4 американски самолет чуйитай Лаоса патриоташа. США авиаце новкъостал ду вьетнамерча низаштa цар патриоташта духьала беча тIем тIа.

ХАНОЙ, 7 август. (ТАСС). Американски авиаце дIахо я аккхагIча тайпара бомбаш чуетт ДРВ столицана.

Селхан Ханоя пригородашта бомбаш йиттар США самолеташа.

Къулбехьен Вьетнамера хоам хьаьчаб, «В-52» яхача американски стратегически бомбардировщикаша Митхо яхача провинцена 200-за совгIа тIа а яха, химически фосфорни бомбай эзар тонн чутеха диларах. 150 гаргга саг вийнав. Нах чубаха 100 цIа лохадьд, пайдана доацача даьхад дуга кхаш.

Социалистически Польшера хоамаш

ШЛЕНСКЕНА ТIЕХХЬА — ЛЮБЛИН

Шлеск — Польше эгара йоккхагIен Европе (Рурагон Донбассаген дIайиккхача) кхоалагIен кIор боаккха бассейн. «Жиче Варшава» яхача газето беча хоамах, Люблински воеводстве хьаьийллай боккхалга диллача Польше шоллагIйола кIор боалла моттиг. Цун майда 43 квадратни километр. Хетачох, укхаза 40 миллиард тонн кхерий кIор боалл. Бокъонца техка яьнний Донецо города районера кIор боалла моттиг — укхаза 10 миллиард тонннага кхоачаш доагор да. Геттара дика болх бергбола шахташ хьалъюра кхыйола майдаш а я гохкаш.

• • •

КЕРДАЬККХА «СИРЕНА»

Польша юкъдийнгъаь дIаоттавра цIей деззача декопцие эргаяьиха тоаяь аракеца йолайир «Сирена». Из массанахьа йовзаш йола малолитражка аракец варшавски автозаводо. ХIанз «Сирена» кузова конструкци эргайяьккхай, аIезага йоккхагIъьйа. Кастте модефицирования «Сирена» аракеца йолаергья Бельско - Била яхача городе керда хьалъаь автозавод. 1978 шера цун конвейера тIара араиргья 25 эзар «Сирена-105» яха автомобиль.

• • •

ЭКСПОРТА ЙОЛА МЕБЕЛЬ

СЭВ-мехкашка юкъе мебель дукхагIа хьелярех я Польша. Цу продукцех 90 процент социалистически пачхьалкхенашка дода. Польски кухонни, спальни, кабинетни гарнитураш СССР-е, ЧССР-е, ГДР-е, Венгре йовзаш я. Социалистически цхьоагIон мехкашка нах чубаха цIенош хьалделга шерра даржаш хиларца цу мехкашта экспорта йола, польски мебель 1975 шера 35—40 процент дукхагIа хьаергья.

• • •

Дукха ка йоаннаш ПНР Министрий Совето тIайийшаб предприятеша деча татана дутьалара къовсам чIоагIбарах бола сонам. Звукоизоляционни материалаш тата доаца механизмаш дукхагIа хьие а юкъейоалае а лаьрхIад.

Цу тайппара, польски инженераша проект оттаьй кердача гидравлически клепальни машина. Металлически конструкцешта пневмотически жIовцана клепкаш тохаш хилча чIоагIа тата ду. Кердача машино геттара чIоагIача давленеца аIалла тата доацаш а ю клепка.

• • •

ПОЛЬША БАЙРАКХА КIАЛА

Польски Халкъа Республика бокъо а йолаш йоккха форда пачхьалкхе лоаркIаш я. Польски байракхаш тIа этIа кемаш деррига дунен фордаш тIеи океаниш тIеи гIолла лелаш да.

1975 шу чакхдоалаш польски торговни флота мухь тIахошар боарам, кхо миллиони 400 эзари тоннага кхоачаргба.

1972 шера Польше хьаде долаваьд полярни экватере тIаккача хала долча районашкара чкъаьрий лувцара дола кемаш. Керда кемаш хийцца лелалургда Аляска, Берингова форда, КIайча форда, Ньюфаундленда берда йистошкарча арктически кии тIа гIолла. Кема оборудованиe цигга, болх беччa, тюлений цIенний хьаьхка тоне а, чкъьарий дьоари тюлений даьттен дакка а горе йолаш хургья. Гданьски кемаш дераюа Советски Союза заказагIа уж тайпа 23 кема дергда 1972 — 1974 шерашка.

(АПН).

ЦХЬАТАРРА БОКЪОНАШ, ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР, ВIАШИ НОВКЪОСТАЛ ДАР

(9 АВГУСТА ШУ ДИЗАД СОВЕТСКО - ИНДИЙСКИ ДОГОВОРА).

Машара, доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа 1971 шера 9 августа СССР-ан Индеаш юкъе даьча договоро хьахьоях, шин мохк цхьатаррарча бокъоний, вIаши хулча гIойлен, цурча гIулакхаштa юкъе ца гIертара дарда тIа машаре бахарен беркате цхьана гIулакхаш леладаьех политика толаб.

Цхьа, шу дукха ха яц, цхьабакъда, цунах хьахиниа дикa дIадаш хIанзле а гуш да. Договорага хьежжа шин оагIорахьарa бувзамаш дIахо чIоагIдаьд шиъда а мехко. Сояхка сентябрь бетта Москве советски кулгалхоштен Инде премьер - министра Индира Гандиеи юкъе переговораш йолча хана белгалдир советско - индийски гIулакхаш дIахо дегIадахкулара наькъаш. ДIадахача укх цхьан шера шин мехка правительствай юкъарча комиссе заседанеш яьй цхьана экономически Iндиа - технически гIулакхаш леладара, протоколаш даьд. Бхилайски металлургически завод шеръяра даьхе цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьо, СССР дакъа а лоацаш Малхбузехьарча Бенгалера сахьатий завод Корбеа (Мадхья Прадеш яха штат) алюминиеви комбинаташ хьалъеча Индена технически новкъостал йира хьакъехьа. 1972 шерарча товарооборота хьакъехьа ьача соглашене тIа оттадаьд вIаши дIа-юха дIахо дукхагIа товараш лоаттаделга. Советски Союзо Индена тал болата прокат, машинаши оборудование, химикаташ, газетни кьахат, медикаменташ. Индийско оагIоно СССР-а дукхагIа тал шай традиционни экспорта товараш, эгара хьаьхa чай, кофи, тхьамка, кIадаш, кога гIирс, зипах ль кийча хIамаш.

Советски Союзо доттагIал тIехь новкъостал а деш Инде хьалъьяи хьаьдешна 70 совгIа промышленни объект. Советски технически новкъосталца хьалъьача предприятешта доагIаш дакъа кхоаэ хIанз еза-йоккхача промышленносто хьаеча продукцех 80 процент, электрооборудование — 60 процент, мехкъаьтта чакхдоахача — 35 процент, болат доаккхача — 30 процент, электроэнергех — 20 процент.

Советски индийски кепайоазон тIа яийса белгал ма даккхера, советско - индийски договоро новкъостал ду Азерен деррига дунен тIарех хьал тоалара, хIана аьлча шоай территореш тIа 800 млн. саг вахача йоккхача шин пачхьалкхенна юкъера доттагIала цхьана лелаву гIулакхаши чIоагIдар хьал тоалара даькъера лоархIаме гIулакх да. Ио дикача оагIорахьара вIакхи ю дунен халкъашта юкъера гIулакхаши унахоIенача хьал тIа оттадара.

Договоро белгальъо, язду «Нью-эйдж» яхача кIирана цкъаза арадувлача индийски прогрессивни газето, «советско - индийски отношеней исторена юкъера меттаг, дерригача дунен тIара машар бахьан долаш, машар безача пачхьалкхенашта юкъера доттагIали цхьана лелаву гIулакхаши бахьан долаш, тIема цхьетам дIабоаккхар духьа лоаттабеча къовсамера а исторически эпоха».

Советско - индийски договор дар — из шин пачхьалкхенна юкъера доттагIала гIулакхаши дегIадоагIалга ийсача наькъаша чакхдалар да. 1947 шера Инди шийн лоIамера пачхьалкха а хинна дIаоттаро шин мехкага йиш хилийтар шоашта юкъе шерагIра шерага дегIаухашна шерсуние латта юкъарчал доацаш йола контакташ оттае. Из долла хIама дьагуш да шин мехко экономически дегIаахара даьккен машар бахьан долаш лоаттабеча къовсамен цхьана леладу гIулакхаш чIоагIлуш хиларах. 18 шу хьалхагIа дIа-юха лоаттадаь советско - индийски товараш, масале, 13 млн. рупе мах дар. Инде 1 апреле денз дIадолалуш долча 1970—1971 финансовa шера 3 млрд. рупел тIехдаьлар уж: Инде СССР-е дайтад шин миллиард совгIа рупе мах тайп-тайпара товараш, хIьата СССР-ера ио нйца товараш цхьа миллиард совгIа рупе мах хилар. 1972—1973 шера вIаши дIа-юха ийду товараш пхи миллиард рупе мах хургда.

Тайп-тайпарча уровнешка шин мехка юкъе боаррамагIа лелаю индийски советски халкъий вахари пар дIадехарaши дикагIа кхетаде йиш хулийташ йола контакташ. Шин пачхьалкхен пачхьалкхенашта херте латтен общественни деятелаш, Iилмахойи писателаши, искусствай болхлой, студенташ, преподавателаши дIа-юха ухийт. СССР-е практике хул советски доттагIашкара опыт, дIаэцаш бола индийски технически специалисташ.

Советски индийски халкъаша доаш дегIадахкара етогаш ю укх шера: Советски Союз хьаь 50 шу дизари Инде къаман лоIама 25 шу дизари белгалдоаккх. Советски нах дег тIара лов индийски халкъо ше дегIааахара наькъа тIа этара доккхагIдолл толамаш дахар.

Н. МАРКОВ,
(ТАСС).

КЪОВСАМ ДIАХО А ЛОАТТАБУ

ЛОНДОН, 7 август. (ТАСС). Шин хIира совгIа ха я тIатувсаш кхерамаш а мехка оттаяь чрезвычайни положени а йоалахьа, английски порташкарча 42 эзар болхлочо забастовка лоаттаю. Хьалхара котало хIанзле а яьнхай докераша, «Промышленностерча отношеней» дьахъехьарча реакционни законага хьежжа лийца боаха шоай профсоюзни лидераш хьахецаза даргдоацача Iаьдал кхоачадарца.

ХIанз, белгалдоаккх «Морнинг стар» яхача газето, къахьегари йолча шоай бокъон гадоаккхаш а елаш лаккдела дIадеэцаш а ба уж.

Оаха хьадехараш диза кхоачашдалца йолча хана къовсам лоаттабергба оаха, хьаккхайкадир селхан шоай митинге Мерси яхача портовни городерча 4 эзар докеро.

Английски къахьегамхоша лоаттабеча къовсама тIа-тIа дукхагIа юкъеух мехка болхлой класса керда-керда отрядаш.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 август

9.35 — Передачай программа. 9.40 — Кердадараш. 9.50 — Бос бола телевидени. Дешархошта. «Кхетам бола кулгаш» 10.20 — «Кердаяр» яха художественни фильм. 11.45 — Искусства мастерий концерт. 12.40 — Кердадараш. 17.10 — Передачай программа. 17.15 — Бераштa йола теннкий спектакль. 2-гIа сери. 17.45 — Нохч-ГIалгIай чу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.05 — Спортлото миллионий ловзар да. 22-гIа тираж. 18.35 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 18.50 — «Юрини» яха документальни фильм. 19.10 — Кагиркой программа (нохчий меттала). 19.55 — Бос бола телевидени. «Са вахар» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа сери. 21.00 — Ха. Информационни программа. 21.30 — «Къонай эфире я». ГАИ болхлой ях. 22.35 — РСФСР заслуженни артистка Бобринсковй Раисай концерт. 23.05 — Кердадараш. Передачай программа.

11 август

8.30 — Передачай программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Дешархошта «[illegible] чай город». 10.15 — «Кодаун гIайрен» яха художественни фильм. 11.20 — Болхлочун сийло. Минскера передача. 11.50 — «Лесоняхи» яхача ансамбла выступлени. 12.15 — Кердадараш. 17.20 — Передачай программа. 17.25 — Концерт. 17.55 — Бераштa йола фильм-спектакль. 18.30 — Нохч - ГIалгIай чу гIолла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — Хоамаш, реклама. 18.55 — Документальни фильм. 19.05 — ХьайIбаша Iа доаккха да гаьна яц. 19.25 — Киножурнал. 19.35 — «Увахцlено». Телевизионни журнал (гIалгIай меттала). 20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Концертни студе тIахьех. Московски областа гIоналоклъераша Федосеева хьахале верна халкъа инструментий оркестр аIашагIкхетар. 21.00 — «Ха» Информационни программа. 21.30 — «Паленко Iуйре» яха художественни фильм.

СЕРДАЛО

РАДИО

10 август

6.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.57 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Чайковске ашараш (эрсий меттала). 16.00 — «Къона гIехье». Пионераштен дешархоштен йола передача (нохчий меттала). 16.15 — КПСС-а XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Районашка тахана кхоаниск (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — «Шоана кхалнех» яха радиожурнал (нохчий меттала).

11 август

6.30 — Юртара Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — СССР а Нохч-ГIалгIай АССР а аIашагIъелла 50 шу дизарга «Лоаман юрта кердадер» яха передача (эрсий меттала). 6.57 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 8.25 — Юртбоахама къахьегамхошта дола концерт (нохчий меттала). 16.00 — «Вай Даьхен арешаш» яхача цикла чара передача. 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозне хуьйцалуш морхаш а йолаш юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди а къувкъаш, малхбузехьара гIаьххьача боараме мух а хьекха хила а фегара температура республике гIолла 27—32, Грозне 28—30 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. Кховнеп ломнев кIезиг-дукха морхаш а йолаш, къулба - малхбоалехьра гIийло мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсашка 15—20, денешка 32—37 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51 Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-39-11; бехктоаккха секретара — 3-34-38, партийни вахарен культурни отделий 3-61-46, промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бохама отдела — 3-42-28, письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры 3-61-46, отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» проспект Революции 7/84

СФ05173,

Заказ № 6208.